

Razpisane teme CRP 2016

(dodatne informacije in obrazložitve)

TEŽIŠČA, TEMATSKI SKLOPI OZ. TEME CRP 2016

1. Predlagatelj tem: Državni zbor Republike Slovenije

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Namen oblikovanja CRP:

Osnovni namen je zagotoviti stalno in sistematično spremljanje Državnega zbora kot institucije zakonodajne veje oblasti ter preučiti, kakšne so strukturne značilnosti delitve oblasti na zakonodajno, izvršno in sodno vejo oblasti na Slovenskem, kakšen je položaj Državnega zbora v odnosu do drugih vej oblasti ter raziskati značilnosti položaja Državnega zbora v slovenskem političnem in pravnem sistemu.

Težišče 1: Razvoj demokracije v Sloveniji

Cilj težišča:

Zagotoviti strokovne podlage za izboljšanje organiziranosti Državnega zbora, njegovega delovanja in bolj natančne definicije njegovega statusa in razmerij v odnosu do institucij drugih dveh vej oblasti.

Področja javnega interesa, ki definirajo težišče:

Razvoj državnih institucij, poglobljanje demokracije

1.1 Tematski sklop: Državni zbor in njegova vloga v slovenskem političnem sistemu

1.1.1 Naslov teme: Avtonomija Državnega zbora v vseh vidikih njene pojavnosti

Cilja:

- ugotoviti, kakšen je položaj Državnega zbora v odnosu do drugih vej oblasti, predvsem v smislu, kako razumemo avtonomijo Državnega zbora v odnosu do 'avtonomije' drugih vej oblasti;
- raziskati značilnosti položaja Državnega zbora v slovenskem političnem in pravnem sistemu, in sicer skozi t. i. pet vidikov avtonomije: (a) regulativna avtonomija, (b) upravna avtonomija, (c) finančna avtonomija, (d) avtonomija na področju zagotavljanja lastne varnosti, (e) avtonomija udejanjanja na področju zunanje politike, evropskih zadev in mednarodnih odnosov.

Podrobnejša obrazložitev:

Namen predlagane teme je preučiti, kakšne so strukturne značilnosti delitve oblasti na zakonodajno, izvršno in sodno vejo oblasti na Slovenskem. Cilj analize je tako ugotoviti, kakšen je položaj Državnega zbora v odnosu do drugih vej oblasti, predvsem v smislu, kako razumemo avtonomijo Državnega zbora v odnosu do 'avtonomije' drugih vej oblasti. Na pomembnost vprašanja nakazujejo različni dogodki v zadnjih letih (odločanje oziroma omejitve proračuna Državnega zbora, policijske preiskave v Državnem zboru itd.). Zato predlagamo, da se razišče značilnosti položaja Državnega zbora v slovenskem političnem in pravnem sistemu, in sicer skozi t. i. pet vidikov avtonomije: (a) regulativna avtonomija, (b) upravna avtonomija, (c) finančna avtonomija, (d) avtonomija na področju zagotavljanja lastne varnosti, (e) avtonomija udejanjanja na področju zunanje politike, evropskih zadev in mednarodnih odnosov.

Okvirno trajanje projekta: 12-18 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 20.000,00 EUR
(50% Državni zbor, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
mag. Tatjana Krašovec: tel.: 01/478-9422; e-mail: tatjana.krasovec@dz-rs.si

2. Predlagatelj tem: Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Namen oblikovanja CRP:

- preučiti pomen in predvsem vpliv ter načine ohranjanja slovenskega jezika v slovenskih manjšinskih skupnostih v sosednjih državah – vključno s pomenom in načinom izvajanja poučevanja slovenščine na rednih dvojezičnih in drugih šolah ter pridobiti analize v smislu aktualnega povečevanja zanimanja za slovenščino s strani staršev iz večinske skupnosti s pozitivnimi in negativnimi vplivi;
- analizirati vzroke za nezainteresiranost generacij potomcev slovenskih izseljencev za sodelovanje z organizirano slovensko izseljensko skupnostjo ter poiskati nove načine oziroma možnosti sodelovanja tako te generacije kot tudi novo prispelih migrantov iz Slovenije z matično domovino in med seboj.

Težišče 2: Ohranjanje etnične identitete pri Slovencih zunaj Republike Slovenije

Cilj težišča:

Ohranjanje etnične identitete pri Slovencih zunaj Republike Slovenije

Področja javnega interesa, ki definirajo težišče:

Znanost, izobraževanje, šolstvo, kultura, ohranjanje slovenske manjšinske skupnosti v sosednjih državah.

2.1 Tematski sklop: Slovenci v sosednjih državah

2.1.1 Naslov teme: Jezik in demografija v luči ohranjanja slovenske kulturne identitete v sosednjih državah

Cilj:

- preučiti pomen in predvsem vpliv ter načine ohranjanja slovenskega jezika v slovenskih manjšinskih skupnostih v sosednjih državah – vključno s pomenom in načinom izvajanja poučevanja slovenščine na rednih dvojezičnih in drugih šolah.

Podrobnejša obrazložitev:

Pri raziskavi, ki bo preučila pomen in predvsem vpliv ter načine ohranjanja slovenskega jezika v slovenskih manjšinskih skupnostih v sosednjih državah – vključno s pomenom in načinom izvajanja poučevanja slovenščine na rednih dvojezičnih in drugih šolah, bodo zanimive analize v smislu aktualnega povečevanja zanimanja za slovenščino s strani staršev iz večinske skupnosti s pozitivnimi in negativnimi vplivi.

Okvirno trajanje projekta: 16 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 30.000,00 EUR

(25% Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, 25% MIZŠ, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Zvone Žigon, tel.: 01/230-8011; e-mail: zvone.zigon@gov.si

2.2 Tematski sklop: Slovenci v zdomstvu in izseljenstvu

2.2.1 Naslov teme: Sodobni načini ohranjanja etnične identitete v izseljenstvu

Cilj:

- Analizirati vzroke za nezainteresiranost generacij potomcev slovenskih izseljencev za sodelovanje z organizirano slovensko izseljensko skupnostjo ter poiskati nove načine oziroma možnosti sodelovanja tako te generacije kot tudi novo prispelih migrantov iz

Slovenije z matično domovino in med seboj, pri čemer je pričakovati tudi analizo možnosti za vračanje v Slovenijo in iskanje vzrokov za nevrčanje.

Podrobnejša obrazložitev:

Verjetni vzrok za nezainteresiranost generacij potomcev izseljencev za sodelovanje z organizirano skupnostjo je prepad med generacijami. Vendar pa so pripadniki druge generacije oz. potomci slovenskih izseljencev oz. zdomcev zdaj že samostojne, odrasle, družbeno in profesionalno uveljavljene osebe z večinoma višjo izobrazbo od izobrazbe njihovih staršev. Veliko večja je tudi njihova sposobnost komuniciranja ob uporabi novih tehnologij. Kje so vzroki, da velika večina kljub temu ni pripravljena na medsebojno povezovanje in na povezovanje z domovino njihovih staršev (in starih staršev), zakaj ne prihaja do povezovanja med to generacijo in pa novo-prispelimi migranti iz Slovenije, ki predstavljajo isto starostno skupino, izobrazbeno strukturo in način komuniciranja?

Velik del novo-izseljenih si, predvidevamo, še vedno želi vrnitve v matično domovino, a se za to odločijo redki. Predvidevamo, da so glavni vzroki za to predvsem trenutno stanje v slovenskem ekonomskem in socialnem sistemu, hkrati pa se po vsaj delni prebroditvi najhujše tovrstne krize postavlja vprašanje aktualnosti tega vzroka oziroma obstoja drugih elementov.

Okvirno trajanje projekta: 16 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 20.000,00 EUR

(50% Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Zvone Žigon, tel.: 01/230-8011; e-mail: zvone.zigon@gov.si

3. Predlagatelj tem: Ministrstvo za zdravje

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Namen oblikovanja CRP:

Namen oblikovanja CRP je priprava strokovnih podlag za strateške usmeritve za povečanje učinkovitosti ukrepov na področju varovanja in krepitve zdravja ter sledenju učinkov implementiranih politik. Opredeljeni cilji vključujejo področje javnega zdravja, obenem pa temeljijo na področnih strategijah.

Težišče 3: Povezovanje ukrepov za preprečevanje bolezni

Cilj težišča:

Povečanje učinkovitosti ukrepov na področju varovanja in krepitve zdravja

3.1 Tematski sklop: Podpora in oblikovanje ter izvajanje sektorskih in medsektorskih politik s področja varovanja in krepitve zdravja

3.1.1 Naslov teme: Analiza izvajanja dejavnosti na področju medicine dela

Namen in cilji:

Celovita analiza izvajanja dejavnosti medicine dela, vključno z njenim financiranjem in predlogi za spremembe ter izvedbo sprememb.

Cilji:

- pregled in ocena stanja izvajanja dejavnosti na področju medicine dela ter ovrednotenje sedanje prakse izvajanja medicine dela;
- analiza financiranja dejavnosti na področju medicine dela ter analiza njene umeščenosti v sistem zdravstvenega varstva;
- analiza novih potreb in razmer na trgu dela;
- podlaga za pripravo strateških usmeritev ministrstva za zdravje oz. zdravstva za to dejavnost.

Podrobnejša obrazložitev:

Učinkovita in kvalitetna dejavnost na področju medicine dela je pomembna za zdravo delovno populacijo, ki je temelj ekonomskega razvoja v Sloveniji. V času ekonomske krize se soočamo z dodatnimi izzivi, ki vključujejo večje obremenitve zaposlenih.

Na podlagi konvencij 155. in 161. Mednarodne organizacije za delo in Direktive EU 89/391/EGS je nastala slovenska zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu, ki določa obveznosti delodajalcev v zvezi z varnim in za zdravje čim bolj ugodnim delom ter naloge specialistov medicine dela. Na podlagi celovite analize izvajanja dejavnosti medicine dela ter novih potreb in razmer na trgu dela je potrebno proučiti to področje in ga ustrezneje urediti.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 35.000,00 EUR

(50% Ministrstvo za zdravje, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/478 60 82, e-mail: agata.zupancic@gov.si

3.1.2 Naslov teme: Sistem odkrivanja novih psihoaktivnih snovi v Sloveniji

Cilji:

- Razvoj sistema za stalno spremljanje zastupitev z novimi psihoaktivnimi snovmi (NPS) v Sloveniji z zbiranjem bioloških vzorcev ter ustrezno toksikološko analizo le-teh;

- Razvoj mreže urgentnih ambulant in intenzivnih enot slovenskih bolnišnic s ciljem centraliziranega zbiranja bioloških vzorcev pri zastrupljenih z NPS;
- Razvoj laboratorijske toksikološke analitike za odkrivanje in spremljanje zastrupitev z NPS;
- Izboljšanje znanja o zastrupitvah z NPS ter optimizacija zdravljenja zastrupljenih z NPS med zdravniki in drugimi zdravstvenimi delavci v Sloveniji;
- Izboljšanje preventivnega delovanja na področju preprečevanja uživanja NPS v Sloveniji na osnovi dejanskih toksikoloških podatkov o uživanju NPS med mladimi;
- Izboljšanje zbiranja podatkov za »Sistem zgodnjega obveščanja o pojavu novih NPS«, ki je del evropskega projekta »Sistem zgodnjega obveščanja o pojavu novih NPS« v sklopu organizacije European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) ter vključitev v evropski projekt »European Drug Emergencies Network (Euro-DEN)«.

Namen raziskave:

Razvoj sistema za sprotno in redno odkrivanje novih psihoaktivnih snovi (NPS) in zastrupitev z njimi.

Podrobnejša obrazložitev:

V Evropi se med najstniki in mlajšimi odraslimi osebami povečuje uživanje novih sintetičnih psihoaktivnih snovi (NPS), ki jih delimo v pet velikih skupin: fenetilamini (vključno s katinoni), piperazini, piperidini, triptamini in kanabinoidi. Zastrupitve z njimi so nepredvidljive in se lahko pojavijo že ob zaužitju priporočenega odmerka, saj NPS proizvajajo v ilegalnih laboratorijih in njihova natančna kemijska sestava ni znana. Podatki o načinu delovanja NPS in morebitnih dolgotrajnih oziroma kasnih posledicah rednega uživanja in zastrupitvah z njimi so še zelo pomanjkljivi in lahko pri mladostnikih puščajo trajne posledice. V EU zato že poteka več nacionalnih projektov, s katerimi spremljajo uživanje NPS in pojavljanje zastrupitev z njimi. Potrebna je analiza vrste in pogostosti zastrupitev z NPS, zato je potrebno vključiti bolnike, ki se bodo zdravili zaradi zastrupitev z NPS v vseh urgentnih ambulantah zdravstvenih domov in bolnišnic. Potrebno je vključiti toksikološko analizo vzorcev krvi in urina ter raziskati klinično sliko vključenih bolnikov in ustreznost zdravljenja zastrupitev z NPS. Rezultati bi bili koristni za izboljšanje zdravljenja zastrupljenih z NPS in bi omogočali tudi boljše preventivno delovanje na področju preprečevanja uživanja NPS v Sloveniji, saj je za to potrebno vedeti katere NPS mladi v Sloveniji v resnici uživajo. Zbrane podatke o uporabljenih NPS pa bi bilo potrebno vključiti tudi v »Sistem zgodnjega obveščanja o pojavu novih NPS« in evropski projekt »European Drug Emergencies Network«.

Okvirno trajanje projekta: 36 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 60.000,00 EUR
(50% Ministrstvo za zdravje, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/478 60 82, e-mail: agata.zupancic@gov.si

3.1.3 Naslov teme: Industrijska konoplja v živilih (prehranskih dopolnilih) - vsebnosti THC, CBD ter ostalih kanabinoidov v živilih (prehranskih dopolnilih) na slovenskem trgu v povezavi s tveganjem za zdravje

Cilji:

- pregled in analiza stanja oziroma ponudbe prehranskih dopolnil, ki vsebujejo THC in izdelkov, ki vsebujejo CBD na slovenskem trgu (mali proizvajalci/dopolnilna dejavnost/uvoz);
- ugotavljanje stopnje vsebnosti THC, CBD in drugih kanabinoidov v prehranskih dopolnilih in drugih izdelkih;

- priprava strokovnih izhodišč za uporabo industrijske konoplje v živilih oz. prehranskih dopolnilih z vidika tveganja za zdravje ter priprava potencialnih predlogov sprememb relevantne zakonodaje s tega področja;
- ovrednotenje primerov prehranskih dopolnil, živil in zdravil, ki vsebujejo industrijsko konopljo, z vidika tveganja za zdravje.

Podrobnejša obrazložitev:

V skladu z zakonodajo se industrijska konoplja lahko goji za več namenov, med drugim, tudi za proizvodnjo hrane in pijač, kadar vsebnost tetrahidrokanabinola (THC) v vzorcu konoplje ne presega 0,2 odstotka. V zadnjih letih je prodaja in poraba živilskih izdelkov iz industrijske konoplje v porastu, pogosto je industrijska konoplja tudi sestavina prehranskih dopolnil. Poleg tega so se pojavili izdelki iz industrijske konoplje, ki vsebujejo CBD (kanabidiol), za katerega ni določenih omejitev tako na ravni EU kot tudi nacionalno, prav tako ni jasno ali so te snovi živila.

Namen raziskave je pregled in ureditev uporabe konoplje v prehranske namene, kar mora biti del celovite ureditve problematike konoplje, tako da se poleg THC kot merilo razvrščanja upoštevajo tudi CBD in drugi kanabinoidi. Na podlagi analize je potrebno proučiti podatke za postavitev mejnih vrednosti za izdelke s CBD, ter pregledati ponudbo prehranskih dopolnil, ki vsebujejo THC in izdelkov, ki vsebujejo CBD ter spremljati izdelke iz konoplje in sicer ciljano spremljati THC v prehranskih dopolnilih, ker lahko ogrozijo javno zdravje (problematici so lahko različni deli rastline, tehnološki postopki..ipd.).

Okvirno trajanje projekta: 12 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 25.000,00 EUR

(50% Ministrstvo za zdravje, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/478 60 82, e-mail: agata.zupancic@gov.si

3.1.4 Naslov teme: Razvoj in implementacija orodja za določanje individualne ogroženosti z rakom dojk v slovenski populaciji

Namen projekta je razvoj in pilotno implementiranje orodja za določanje individualne ogroženosti z rakom dojk pri ženskah, ki ne sodijo v ciljno skupino programa DORA in se tudi ne spremljajo v okviru genetske ambulante. S tem bo omogočena z dokazi podprta identifikacija tistih slovenskih žensk, ki so zaradi znanih nevarnostnih dejavnikov bolj ogrožene z rakom dojk.

Cilji:

- v algoritem Taylor-Cuzickovega programa IBIS vgraditi slovenske epidemiološke podatke ter tako pripraviti programsko orodje S-IBIS za določanje individualne ogroženosti z rakom dojk v slovenski populaciji;
- testiranje aplikacije S-IBIS za zanesljivo ocenjevanje individualne ogroženosti žensk (pilotna faza);
- priprava strokovnih priporočil za uporabo programa S-IBIS v centrih za bolezni dojk ter sodelovanje pri vključitvi teh priporočil v smernice in pravilnik o primarnem zdravstvenem varstvu žensk;
- priprava in izvedba usposabljanja uporabnikov programa S-IBIS.

Podrobnejša obrazložitev:

Postopke za zgodnje odkrivanja raka dojk pri bolj ogroženih opredeljuje Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni. Le-ta je v marsikateri točki zastarel, predvsem pa zelo ohlapen. Mnoge ženske so na mamografijo napotene po nepotrebem in

pre pogosto, kar poleg odvečne obremenitve ženske povzroča tudi nepotrebne stroške ter povečuje čakalne dobe v področnih centrih za bolezni dojke. Na podlagi izkušenj iz tujine (npr. iz angleškega NHS, ki v smernicah predpisuje uporabo posebnih aplikacij za izračun individualne ogroženosti) ocenjujemo, da bi uporaba populacijsko specifičnega orodja za določanje individualne ogroženosti z rakom dojke tudi v Sloveniji olajšala in na državni ravni poenotila odločitve pri napotitvi na preventivne mamografije. Smiselno je za osnovo uporabiti aplikacijo IBIS, vanjo vgraditi podatke slovenskega Registra raka ter ga tako prilagoditi za zanesljivo ocenjevanje individualne ogroženosti slovenskih žensk.

Okvirno trajanje projekta: 36 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR
(50% Ministrstvo za zdravje, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
dr. Agata Zupančič, tel.: 01/478 60 82, e-mail: agata.zupancic@gov.si

3.1.5 Naslov teme: Značilnosti in prioritete na področju z zdravjem povezanih vedenj ter socialnega konteksta med mladostniki v Sloveniji – izvedba raziskave HBSC

Cilji:

- zbrati mednarodno primerljive podatke, pridobiti vpogled in povečati razumevanje vedenj, povezanih z zdravjem in socialnih kontekstov življenja mladostnikov v Sloveniji z izvedbo raziskave HBSC;
- priprava strokovnih podlag za pripravo ukrepov na področju krepitev zdravja otrok in mladostnikov;
- podpora izvajanju javnozdravstvenih politik, ki vključujejo otroke in mladostnike.

Podrobnejša obrazložitev:

Raziskava HBSC je ena redkih mednarodno primerljivih nacionalnih raziskav, ki se izvaja vsake 4 leta. Izsledki raziskave nudijo oceno stanja, spremljanje trendov, mednarodne primerjave na področju z zdravjem povezanih vedenj pri mladostnikih.

Namen raziskave je poučeno oblikovanje in sledenje učinkov javnozdravstvenih politik za otroke in mladostnike ter nujno spremljanje kazalnikov na področju zdravja in z zdravjem povezanih vedenj, ki se v času spreminjajo.

Okvirno trajanje projekta: 36 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 70.000,00 EUR
(50% Ministrstvo za zdravje, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
dr. Agata Zupančič, tel.: 01/478 60 82, e-mail: agata.zupancic@gov.si

3.1.6 Naslov teme: Tretja slovenska nacionalna presečna raziskava bolnišničnih okužb

Namen in cilji:

- oceniti prevalenco vseh in posameznih vrst bolnišničnih okužb (glede značilnosti bolnikov, bolnišnic, vrste oddelkov) med bolniki hospitaliziranimi v slovenskih bolnišnicah za akutno oskrbo;
- opisati mikroorganizme povzročitelje bolnišničnih okužb in za nekatere oceniti delež odpornih proti antibiotikom;
- opisati značilnosti bolnikov in njihovo izpostavljenost dejavnikom tveganja;
- opisati uporabo protimikrobnih zdravil;
- oceniti nekatere procesne in strukturne kazalnike.

Podrobnejša obrazložitev:

Za na dokazih temelječe preprečevanje in obvladovanje bolnišničnih okužb (BO) moramo poznati njihovo pogostost, kako se ta spreminja v času in s čim si jih povzročamo. Zato je epidemiološko spremljanje BO nujen del uspešnih programov preprečevanja in obvladovanja BO, ki jih morajo v skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih izvajati vsi izvajalci zdravstvene dejavnosti. Epidemiološko spremljanje BO priporoča tudi Svet EU (Priporočila Sveta EU o varnosti pacientov, vključno s preprečevanjem in nadzorom okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo (2009/C 151/01), ki državam članicam priporoča, da na ustrezni ravni sprejmejo in izvajajo strategijo za preprečevanje in obvladovanje OPZ, ki naj ima med cilji tudi cilj (c) vzpostavitev ali krepitev aktivnih sistemov nadzora, to je epidemiološkega spremljanja. V okviru tega cilja, Svet EU priporoča tudi organizacijo rednih raziskav o razširjenosti BO. Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni (European Centre for Disease Prevention and Control – ECDC) podpira Evropsko komisijo in države članice pri preprečevanju in obvladovanju okužb povezanih z zdravstveno oskrbo oziroma zdravljenjem (OPZ). Koordinira epidemiološko spremljanje OPZ v EU, ki vključuje tudi ponavljanje nacionalnih presečnih raziskav BO. Prva pan-evropska presečna raziskava se je izvedla v letih 2011 in 2012. Predlog »Resolucije o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2015-2025«, izpostavlja pomen aktivnosti preprečevanja in obvladovanja OPZ in okužb povzročenih z mikroorganizmi, ki so odporni na protimikrobna zdravila.

Pričakovani rezultati:

Rezultati bodo osnova za na dokazih temelječe preprečevanje in obvladovanje BO v slovenskih bolnišnicah za akutno oskrbo, kot tudi osnova za pripravo nacionalne strategije preprečevanja in obvladovanja OPZ oziroma BO.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 122.500,00 EUR

(50% Ministrstvo za zdravje, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel. 01/478 60 82, e-mail: agata.zupancic@gov.si

Predlagatelj tem: Urad Republike Slovenije za kemikalije
Sofinancerja : Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije,

Namen oblikovanja CRP:

Ugotavljanje izpostavljenosti in obremenjenosti snovem v okolju in priprava ustreznih ukrepov za zmanjševanje tveganja za človekovo zdravje in okolje.

Težišče 4: Ugotavljanje izpostavljenosti ljudi in okolja kemikalijam

Cilj težišča:

Priprava ukrepov za zmanjševanje izpostavljenosti ljudi in okolja kemikalijam

4.1 Tematski sklop: Pridobivanje podatkov za pripravo ukrepov za zmanjševanje tveganj za ljudi in okolje zaradi kemikalij

4.1.1 Naslov teme: Razvoj metodološkega pristopa za ugotavljanje izpostavljenosti otrok in mladostnikov kemikalijam preko življenjskega okolja in ocenjevanje njihove obremenjenosti z določenimi kemikalijami ter potencialnih vplivov na zdravje

Cilji:

- podpora izvajanju Akcijskega načrta za izvajanje Strategije RS za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020 (Vlada RS, julij 2015);
- izvajanje Evropske kemijske zakonodaje REACH (registracija, evalvacija, avtorizacija in omejitve kemikalij), ki temelji na raziskavah izpostavljenosti snovem v okolju;
- izvajanje 51. a člena Zakona o kemikalijah za namen določanja nacionalnih prioritet in kot dopolnilo Evropski iniciativi za humani biomonitoring (EHBMI) ;
- raziskava izpostavljenosti snovi (ali več snovem), ki predstavljajo tveganje za zdravje, zlasti otrok in mladostnikov in imajo lastnosti snovi, ki povzročajo veliko zaskrbljenost (SVHC), s pomočjo humanega biomonitoringa v izbrani populaciji otrok in mladostnikov, za namen preverjanja učinkovitosti že sprejetih ukrepov ali kot podpora za sprejemanje novih ukrepov;
- priprava metodologije za oceno izpostavljenosti in vnosa novih snovi v telo (opredelitev vrste in načina vzorčenja, odvzem vzorcev, analitika) ter vrednotenje izpostavljenosti in obremenjenosti s specifično proučevano snovjo (zunanja in notranja izpostavljenost);
- opredelitev virov izpostavljenosti glede na življenjsko okolje in ocena potencialnih vplivov na zdravje;
- priprava predlogov oblikovalcem politik za pomoč pri odločanju na področju zdravja in okolja ter pri pripravi ukrepov za zmanjševanje tveganj za zdravje otrok in mladostnikov.

Podrobnejša obrazložitev:

Kemikalije in potencialno strupene snovi ali predmeti, ki vsebujejo strupene in druge nevarne kemikalije, so danes nepogrešljivi v vsakdanjem življenju, vendar njihova uporaba lahko predstavlja tveganje za človekovo zdravje (delavci na delovnem mestu, potrošniki). Kemikalijam so najbolj intenzivno izpostavljeni delavci na delovnem mestu, med potrošniki pa so otroci in mladostniki bolj občutljiv del populacije. Raziskave, ki vključujejo izpostavljenost in uporabo kemikalij, lahko omogočijo, da se sprejeta zakonodaja implementira na ustrezen način v praksi in postane sredstvo, za sprejem ustreznih in učinkovitih ukrepov za zmanjševanje tveganja, tako na nacionalni kot na EU ravni. Informiranje in ozaveščanje potrošnikov, predvsem otrok in mladine, je med najbolj učinkovitimi. V vsakdanjem življenjskem okolju se srečujemo z novimi snovmi, za katere še ni poznana izpostavljenost in obremenjenost posameznih skupin prebivalstva, še posebej najbolj občutljivih. Poleg specifičnih rezultatov, ki jih bomo dobili in bodo pokazali na to, kakšna je obremenjenost otrok in mladostnikov s temi snovmi, ter ukrepov, ki jih bomo na osnovi tega predlagali, je pomemben rezultat tudi metodologija, ki jo bo mogoče uporabiti pri

drugih snoveh, ki so že prisotne ali pa se bodo šele pojavile v okolju in ogrožale zdravje ljudi.

Okvirno trajanje projekta: 36 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 300.000,00 EUR
(50% Urad RS za kemikalije, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
mag. Lijana Kononenko, tel.: 01/400-6283; e-mail: lijana.kononenko@gov.si

4.1.2 Naslov teme: Izvajanje evropske kemijske zakonodaje REACH na osnovi raziskav o izpostavljenosti ljudi in okolja kemikalijam

Cilji:

- podpora izvajanju Akcijskega načrta za izvajanje Strategije RS za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020 (Vlada RS, julij 2015) ;
- izvajanje Evropske kemijske zakonodaje REACH (registracija, evalvacija, avtorizacija in omejitve kemikalij), ki temelji na raziskavah izpostavljenosti snovem v okolju;
- raziskava izpostavljenosti snovi (ali več snovem), ki bi lahko imela lastnosti snovi, ki povzročajo veliko zaskrbljenost;
- identifikacija snovi, ki povzročajo veliko zaskrbljenost , priprava dosjeja XV za vključitev snovi na kandidatno listo snovi v skladu z Uredbo REACH;
- priprava analiz za upravljanje s tveganji , ki bodo podlaga za pripravo in sprejem odločitev v obliki zakonodajnega akta na EU ravni;
- screening kemikalij ter priprava predloga oblikovalcem politik za odločitev o pripravi najustreznejših ukrepov za zmanjševanje tveganja za zdravje človeka in okolje.

Podrobnejša obrazložitev:

Kemikalije in potencialno strupene snovi ali predmeti, ki vsebujejo strupene in druge nevarne kemikalije, so danes nepogrešljivi v vsakdanjem življenju, vendar njihova uporaba lahko predstavlja tveganje za človekovo zdravje (delavci na delovnem mestu, potrošniki). Kemikalijam so najbolj intenzivno izpostavljeni delavci na delovnem mestu. Med potrošniki so otroci in mladostniki bolj občutljivi del populacije. Raziskave, ki vključujejo izpostavljenost in uporabo kemikalij, lahko bistveno pripomorejo k temu, da se sprejeta zakonodaja implementira na ustrezen način v praksi in postane sredstvo, da se lahko na nacionalni in EU ravni sprejmejo ustrezni in učinkoviti ukrepi, ki pripomorejo k zmanjševanju tveganja. Z raziskavo želimo pridobiti nabor snovi, ki zaradi svojih nevarnih lastnosti in prisotnosti v okolju predstavljajo potencialno tveganje in s tem povzročajo zaskrbljenost za zdravje ljudi ali okolje, zaradi katerih bi bilo v nadaljevanju potrebno pripraviti ukrepe za zmanjševanje tveganj na EU ravni (vključitev na kandidatno listo snovi, ki povzročajo veliko zaskrbljenost, prepoved ali omejitev uporabe, avtorizacija, določitev meje izpostavljenosti na delovnem mestu, določitev emisijskih vrednosti...). Raziskava mora biti podkrepljena z analizo prisotnosti teh snovi v okolju (rezultati monitoringov, laboratorijske analize, nameni in vzorci uporabe, količine v prometu, obnašanje in usoda v okolju ... na nacionalni oz. EU ravni).

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 30.000,00 EUR
(50% Urad RS za kemikalije, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Simona Fajfar, tel.: 01/400-6053; e-mail: simona.fajfar@gov.si

4.1.3 Naslov teme: Izpostavljenost ljudi ultra-finim delcem (nanodelcem) kot posledice ognjemetov

Cilji:

- podpora izvajanju Parmske deklaracije o okolju in zdravju (WHO , 2010) in Akcijskega načrta za izvajanje Strategije RS za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020 (Vlada RS, julij 2015);
- podpora Evropski kemijski zakonodaji REACH (registracija, evalvacija, avtorizacija in omejitve kemikalij), ki temelji na raziskavah izpostavljenosti snovem v okolju;
- priprava ukrepov za zmanjšanje "novih tveganj", ki jih povzročajo nanodelci;
- ozaveščanje javnosti o povečani izpostavljenosti nanodelcem v času ognjemetov in posledicah za zdravje;
- ocena izpostavljenosti nanodelcem, ki nastanejo kot posledica ognjemetov;
- opredelitev povezav med onesnaženostjo zraka z nanodelci v času, ko so ognjemeti najbolj pogosti (npr. pred in po Novem letu) in možnimi posledicami za zdravje (npr. hospitalizacije zaradi bolezni).

Podrobnejša obrazložitev:

V zadnjih letih je javno kot tudi zasebno prirejanje ognjemetov v precejšnjem porastu, ki so se izvajali v nekaterih letih tudi navkljub zelo slabim vremenskim napovedim in so imeli za posledico precejšnje onesnaženje zraka na širšem območju izvedbe ognjemetov. Za prirejanje ognjemetov se uporabljajo kemikalije (običajno vsebujejo fosfor, kalij, kalcij, svinec, magnezij, aluminij, silicij, železo, baker, barij, natrij, molibden). Pri ognjemetih se silovito sprostito v zrak v obliki plinastih reakcijskih produktov in delcev, po večini nanodelcev poznane kemijske sestave. Nanodelci imajo drugačne fizikalno-kemijske lastnosti od kemijsko enakih večjih delcev in so potencialno bolj toksični kot večji delci. Po do zdaj znanih podatkih nanodelci pomembno vlivajo na zdravje dihal, srca in ožilja. CRP temelji na letošnih meritvah onesnaženja zraka z ultrafinimi delci, ki so se začele izvajati v Ljubljani leta 2012 in so se nadaljevale v letih 2013, 2014, 2015 in 2016. Primerjavo med rezultati onesnaženja z ultrafinimi delci skozi leta in rezultati onesnaženja v času pogostih ognjemetov bomo uporabili za oceno izpostavljenosti prebivalcev nanodelcem zaradi ognjemetov, kar bomo povezali s posledicami za zdravje in tako pridobili pomembne informacije za sprejemanje učinkovitih ukrepov, potrebnih za izboljšanje zdravja.

Okvirno trajanje projekta: 12 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 6.000,00 EUR
(50% Urad RS za kemikalije, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo sta kontaktni osebi:

mag. Karmen Krajnc, tel.: 01/400-6054; e-mail: karmen.krajnc@gov.si

4.1.4 Naslov teme: Izdelava izhodišč za implementacijo Konvencije Minamata o živem srebru

Cilji:

- pridobitev podatkov za pripravo izhodiščnega poročila po Konvenciji Minamata o živem srebru v Sloveniji;
- identifikacija področij in možnih ukrepov zmanjševanja izpostavljenosti živemu srebru;
- izpolnjevanje obveznosti po Konvenciji Minamata.

Podrobnejša obrazložitev:

Konvencija Minamata o živem srebru obravnava celoten življenjski cikel živega srebra, od primarnega izkopa do ravnanja z odpadki z živim srebrom, njen cilj pa je varovanje zdravja ljudi in okolja pred antropogenimi emisijami živega srebra in živosrebrvih spojin v zrak, vodo in zemljo. Zlasti določa omejitve za primarni izkop živega srebra in mednarodno trgovino z živim srebrom, prepoveduje proizvodnjo, uvoz in izvoz raznovrstnih proizvodov, ki vsebujejo dodano živo srebro, določa prepovedi ali operativne pogoje za več proizvodnih postopkov, pri katerih se uporablja živo srebro, poziva k odvratanju od novih uporab živega srebra v

proizvodih in industrijskih postopkih ter k ukrepom za zmanjšanje emisij živega srebra v industrijskih dejavnostih in pri obrtniškem kopanju zlata in kopanju zlata v majhnem obsegu in, vključno z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, ter zahteva okolju prijazno začasno skladiščenje živega srebra in ravnanje z odpadki z živim srebrom.

Obveznosti iz konvencije so v veliki meri že zajete v zakonodaji Unije: določa prepoved izvoza živega srebra in nekaterih živosrebrnih spojin, živo srebro iz nekaterih virov opredeljuje kot odpadek ter določa pravila o skladiščenju živega srebra. Uvaja sistem obveščanja, ki se med drugim uporablja za uvoz živega srebra; prav tako obravnava dajanje na trg Unije raznovrstnih proizvodov, ki vsebujejo dodano živo srebro, ter določajo najvišje vsebnosti živega srebra. Prav tako je z EU predpisi že urejen nadzor, zmanjševanje, in če obstajajo nadomestne rešitve brez živega srebra, odpravljanje točkovnih virov in razpršenih emisij živega srebra, živosrebrnih spojin in odpadkov z živim srebrom v okolje.

V skladu z določbami Konvencije morajo države članice vzpostaviti zelo podroben sistem poročanja Sekretariatu Konvencije po posameznih področjih (členi 3 -izvori živega srebra in promet z živim srebrom, 4- proizvodnje in promet s proizvodi, ki vsebujejo živo srebro, 5- proizvodni procesi, v katerih se uporablja živo srebro, 9-emisije in drugi izpusti živega srebra v zrak in okolje, 10-skladiščenje in 11-ravnanje z odpadki živega srebra.). Zadnji celovitejši pregled teh področij je bil v Sloveniji opravljen pred letom 2010 in ga je potrebno za pripravo prvega nacionalnega poročila obnoviti.

Namen projekta je pridobiti posodobljen pregled stanja po področjih, ki jih urejajo navedeni členi Konvencije po elementih, kot jih določa Osnutek Obrazca poročila, objavljen na spletni strani UNEP: <http://www.mercuryconvention.org/Negotiations/INC7/tabid/4506/Default.aspx>.

Na podlagi opravljene analize stanja in pridobljenih podatkov je cilj projekta tudi pridobiti analizo morebitnih odprtih in neurejenih vprašanj in nabor možnih ukrepov, s katerimi bi bilo mogoče v prihodnje nadgraditi obstoječe ukrepe za zmanjševanje izpostavljenosti prebivalcev Slovenije živemu srebru.

Okvirno trajanje projekta: 12 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 12.000,00 EUR
(50% Urad RS za kemikalije, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
mag. Alojz Grabner tel.: 01/400-6257; e-mail: alojz.grabner@gov.si

5. Predlagatelj tem: Ministrstvo za finance

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Namen oblikovanja CRP:

Zagotovljen prenos znanja za kreiranje posameznih orodij in uporabo makroekonomskih modelov

Težišče 5: Fiskalna in ekonomska politika

Cilj težišča:

Izgrajena orodja za izračune učinkov posameznih strukturnih reform ali drugih ukrepov in za izračune dejavnikov za njihovo uporabo v makro modelih

5.1 Tematski sklop: Javnofinančna politika, koordinacija ekonomskih politik in makroekonomska stabilnost

Razvojne politike: Srednjeročni okvir v skladu s fiskalnim pravilom, odstopanja od srednjeročnega cilja (MTO), pravila Pakta stabilnosti in rasti (SGP), Program stabilnosti, Nacionalni reformni program in strukturne reforme.

5.1.1 Naslov teme: Postavitev orodij za ocenjevanje učinkov posameznih ukrepov in strukturnih sprememb.

Cilja:

S projektom bodo:

- Izgrajena orodja za izračune učinkov posameznih strukturnih reform ali drugih ukrepov in za izračune dejavnikov za njihovo uporabo v makro modelih;
- Zagotovljen prenos znanja za kreiranje posameznih orodij in uporabo makroekonomskih modelov.

S postavljenimi orodji bo omogočeno kvantificiranje ukrepov, ocenjevanje (izvedenih ali simulacija ukrepov) učinkov ter s tem omogočeno prikazovanje vpliva in šokov na doseganje fiskalnega napora in vplivov na posamezne makroekonomske agregate (BDP, zaposlenost, produktivnost).

Z makroekonomskimi modeli ali modeli, ki se nanašajo na posamezne dejavnike, je možno oceniti potencialni vpliv ukrepov in strukturnih reform ter posledično makroekonomske in fiskalne šoke. S hipotetičnimi šoki lahko prikažemo splošen potencialni vpliv strukturnih reform, ki pa ne pokažejo dovolj o učinkih dejansko izvedenih strukturnih reform. V ta namen je potrebno posamezne strukturne spremembe in ukrepe kvantificirati in jih pretvoriti v obliko, s katero jih je možno simulirati v modelih (prevod dejanskih ukrepov v šoke modela). Ob tem lahko nekatere ukrepe neposredno vključimo v parametre modelov, druge pa le preko posrednih kazalnikov. Pri tem je potrebno predhodno opraviti oceno učinkov ukrepov na te posredne kazalnike. V ta namen je treba izgraditi orodja, ki bodo z uporabo mikro podatkov ali drugih podatkov omogočili ocenjevanje učinkov na gibanje posameznih dejavnikov. Orodja bodo omogočala na eni strani oblikovanje parametrov za uporabo v makro modelih in na drugi strani ocenjevanje vpliva na posamezne dejavnike ter njihovo medsebojno povezanost (spill over učinki).

V osnovi bodo zajeti učinki ukrepov in strukturnih reform na področju

- podjetij (»mark up« oz.- regulacija, spremembe poslovnega okolja, R&R sektor, vstop, izstop s trga dela, indeks varovanja zaposlitve),
- trga dela (ponudba na trgu dela, izobrazbena struktura, usposobljenost, oblikovanje plač, potrošnja) in
- države (sprememba strukture izdatkov, državne pomoči, davčne olajšave).

Tako zajeti učinki naj omogočajo oceno vplivov šokov na fiskalne agregate in posledično na gospodarstvo.

Metodologija in pristop posameznega ocenjevanja učinkov bo izbrana ob konkretnih primerih in bo različna v posameznih orodjih.

Analiza učinkov strukturnih ukrepov, ki temelji na modelu, ima prednosti, ker prikazuje neposredno povezavo med šokom (reforma) in posrednikom (npr. olajšave, državna pomoč), javlja povratne informacije (npr. če temelji na modelu splošnega ravnotežja), upošteva učinke povpraševanja, dinamične učinke in širši makroekonomski okvir. S srednjeročnim finančnim okvirom v skladu s fiskalnim pravilom s pomočjo reform (ocenjenimi učinki) lahko dosegamo zahtevan fiskalni napor.

Faza 1: Izgradnja orodij (določitev področij, parametrov, teoretičnih predpostavk, baza podatkov, določitev osnovnih »ukrepov«, programiranje, testiranje ocenjevanja) in sprotno usposabljanje.

Faza 2: Ocenjevanje učinkov, prilagajanje orodij na druge ukrepe in strukturne spremembe, vpliv na MTO preko fiskalnega napora.

Okvirno trajanje projekta: 36 mesecev (Prava faza je zaključena v 12 mesecih trajanja projekta. Druga faza traja naslednjih 24 mesecev).

Okvirni obseg sredstev: 120.000,00 EUR
(50% Ministrstvo za finance, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo sta kontaktne osebi:

mag. Katja Lautar, tel.: 01/369-6461; e-mail: Katja.Lautar@mf-rs.si

mag. Franci Kluzer, tel.: 01/369-6486; e-mail: Franci.Kluzer@mf-rs.si

6. Predlagatelj tem: Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK)
Sofinancerji: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije
Ministrstvo za gospodarski razvoj
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Namen oblikovanja CRP:

Obe predlagani temi predstavljata neposredno podporo Vladi RS pri izvedbi Strategije pametne specializacije Slovenije v obdobju 2016–2023 (S4), ki predstavlja ključni strateški dokument RS za udejanjanje ciljev Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 na področjih R&R, inovativnosti in podjetništva.

Težišče 6 - Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanj za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta.

Cilj težišča:

Podporno okolje in spodbude za inovativnost, raziskave in razvoj.

6.1 Tematski sklop: Povečanje učinkovitosti ukrepov za podporo politikam raziskav, razvoja, inovativnosti in podjetništva skoz učinkovito spremljanje izvajanja Strategije pametne specializacije Slovenije (S4).

6.1.1 Naslov teme: Analitične podlage za revizijo S4 v letu 2018

Cilj:

- Upoštevač metodologijo in vire uporabljene pri pripravi analitičnih podlag za S4 iz leta 2015 bo izvajalec pripravil empirične podlage za predvideno revizijo S4 v letu 2018. V prvi fazi izvedbe CRP bo analiziral relevantne novejšje vire in analize, ki jih je potrebno uporabiti kot dodatno podlago tistim iz leta 2014 in 2015 in predlagal morebitne spremembe metodologije priprave analitičnih podlag. V sklepnem delu bo pripravil oceno relevance metodologije in podatkov iz analitičnega dela S4 v letu 2015 z vidika izsledkov analize 2017 ter izdelal priporočila za revizijo dokumenta.

Okvirno trajanje projekta: 12 mesecev (Vmesno poročilo v roku 14 dni po preteku 12 mesecev od podpisa pogodbe).

Okvirni obseg sredstev: 30.000,00 EUR
(50% SVRK, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Marko Hren, tel.: 400-3370; e-mail: Marko.Hren@gov.si

6.1.2 Naslov teme: Izdelava metodološkega orodja za spremljanje in vrednotenje SRIP S4

Cilj:

- Izdelava metodologije za vrednotenje SRIP skozi pregled uporabljenih praks vrednotenja grozdov, kompetenčnih centrov in podobnih povezav, v najuspešnejših regijah EU in globalno z vidika podpor z ukrepi nacionalnih ali regionalnih inštitucij. Metodološki okvir mora predvideti evalvacijo struktur upravljanja ekvivalentnih povezav kot so SRIPi (vključno z modeli prihodkov iz storitev in članarin), izvajanja tipičnih storitev, učinkov na uspešnost vključenih podjetij in na BDP ter druge kazalnike razvojne in inovacijske uspešnosti.

Faza 1: z zaključkom do konca 2017 bo neposredno uporabna za revizijo S4 2018 in mora vključevati izhodiščni predlog metodologije, pilotno testiranje metodologije z analizo

aktivnosti članov v SRIP S4 vključno s sodelovanji z evropskimi in globalnimi grozdi in ekvivalentnimi povezavami ter analizo nadgrajevanja institucionalne kapacitete iz prejšnjih obdobj (grozdi, tehnološke mreže, CO, KC, RCSG, ipd).

Faza 2: na osnovi odzivov SRIP in upravljaljskih struktur S4 izvajalec izdelava dokončni predlog metodologije za vrednotenje grozdov in izvede vmesno vrednotenje SRIP do leta 2018.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev (1 faza z zaključenim poročilom do novembra 2017)

Okvirni obseg sredstev: 120.000,00 EUR

(25% SVRK, 12,5 % MGRT in 12,5 % MIZŠ, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

Marko Hren, tel.: 400-3370; e-mail: Marko.Hren@gov.si

7. Predlagatelj tem: Ministrstvo za kulturo

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Težišče 7: Kulturna raznolikost in socialna kohezivnost

Cilj težišča:

Izboljšanje stanja na področju jezikovne politike in zagotavljanje jezikovnih pravic za različne skupine govorcev

7.1 Tematski sklop: Kultura

7.1.1 Naslov teme: OCENA JEZIKOVNOLITIČNEGA STANJA: RAZISKAVA O JEZIKOVNI KRAJINI V RS IN POTREBAH GOVORCEV SLOVENŠČINE ZUNAJ MEJA RS

Cilj:

- Ocena in vrednotenje sociolingvistične situacije v RS in zunaj RS (v primeru slovenščine zunaj RS) z namenom oblikovanja novega nacionalnega programa za jezikovno politiko.

Namen oblikovanja CRP

Pridobiti celovit vpogled v jezikovnopolitično stanje v Republiki Sloveniji, ki bo služil kot podlaga za novi nacionalni program za jezikovno politiko

Podrobnejša obrazložitev

Pravna podlaga za študijo je Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018. Študija z namenom ocene stanja je osnova za sprejem ciljev in ukrepov v naslednjem programskem obdobju, ki bodo izboljšali pogoje sporazumevanja v javnem prostoru.

Namen študije je evalvacija stanja na vseh področjih javne rabe slovenščine (šolstvo – od vrtcev do univerz, gospodarstvo, mediji, zdravstvo, javna uprava, kultura itd.), s poudarkom na identificiranju težav. Študija se bo osredotočila na javne sporazumevalne prakse, ki so z vidika jezikovnih pravic in/ali stališč govorcev problematične, evidentirala in na kratko povzela pa bo tudi morebitne že opravljene delne študije sociolingvističnega stanja.

Po temeljiti oceni stanja na posameznih sporazumevalnih področjih bo študija predlagala cilje in ukrepe za izboljšanje stanja.

Vsebina študije naj obsega:

- pregled in ovrednotenje pravnih podlag, ki regulirajo javno rabo slovenščine na posameznih sporazumevalnih področjih (področni zakoni), analizo (zlasti problematičnih) sporazumevalnih praks na teh področjih, empirično ovrednotenje stališč govorcev o le-teh,
- metodološko primerljivo in celostno analizo drugih jezikov v RS (uradni in neuradni manjšinski jeziki, jeziki priseljencev, tuji jeziki) oziroma potreb njihovih govorcev,
- analizo stanja na področju zagotavljanja pogojev za uspešno sporazumevanje govorcev s posebnimi potrebami,
- metodološko primerljivo analizo (pravne podlage, prakse, stališča) jezikovnih skupnosti Slovencev zunaj RS: Italija, Avstrija, Madžarska, Hrvaška,
- analiza stanja na področju jezikovne opremljenosti (infrastrukture).

Splošna raziskovalna vprašanja:

- Ali na določenih področjih javnega sporazumevanja obstajajo z vidika uresničevanja jezikovnih pravic in pričakovani/stališč govorcev problematične prakse? Kateri so razlogi (pravni, finančni, drugi) in s katerimi ukrepi bi stanje izboljšali?

- Ali status in raba vseh drugih jezikov, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike (prim. ciljne skupine govorcev iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018), upravičujeta pričakovanja njihovih govorcev z vidika jezikovnih pravic in razvoja jezikovnih zmožnosti?
- Ali so alternativne poti sporazumevanja in razvoj jezikovnih zmožnosti za govorce s posebnimi potrebami zagotovljeni v zadostni meri?
- Ali so pogoji v posameznih zamejskih in izseljenskih skupnostih za razvoj jezikovne zmožnosti ustrezni? S katerimi ukrepi bi stanje lahko izboljšali (z ozirom na posamezno skupnost)?
- Ali je jezikovna opremljenost slovenskih govorcev zadostno razvita in dostopna, da omogoča učinkovito samostojno sporazumevanje?

Projektna skupina: jezikoslovci s sodelovanjem pravnikov, z referencami na posameznih področjih jezikoslovja (javna raba slovenščine, tuji jeziki, manjšinski jeziki, slovenščina v manjšinskem položaju, jezikovna opremljenost itd.).

Okvirno trajanje projekta: 12 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR
 (50 % Ministrstvo za kulturo, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
 dr. Simona Bergoč, Služba za slovenski jezik, tel.: 01/369-5882, e-mail:
simona.bergoc@gov.si,

Strateški dokumenti oz. pravne podlage, povezani s temo raziskave:

Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 v uvodu določa, da je potrebno pred izdelavo nacionalnega programa za jezikovno politiko za naslednje obdobje izdelati celovit vpogled v jezikovnopolično stanje v Republiki Sloveniji: »... *Služba za slovenski jezik pa bo poskrbela tudi za izdelavo novega celovitega pregleda slovenske jezikovne situacije, ki bo na voljo najpozneje leto dni pred začetkom izdelave novega nacionalnega programa za jezikovno politiko.*«

Raziskava bi pokrila tudi vse tovrstne raziskave, načrtovane v Akcijskem načrtu za jezikovno izobraževanje:

- med splošnimi ukrepi in cilji je pod aktivnostmi petega cilja (*Spremljanje jezikovnega stanja*) navedeno:
 - »*Načrt in izvedba potrebnih raziskav, usklajena med nosilci (s poudarkom na pridobivanju in analizi tistih podatkov, ki so nujni za učinkovito jezikovnonačrtovalno dejavnost)*«;
- v delu *Slovenščina kot prvi jezik v Republiki Sloveniji* je pri osnovnih aktivnostih prvega cilja (*Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje*) navedeno:
 - »*Akcijski načrt v začetku predvideva večjo raziskavo, ki bo obsegala evalvacijo učnih načrtov, učnih gradiv, pouka in zunanjih preverjanj slovenščine glede na njihove trenutne cilje in glede na druge cilje, ki se pojavljajo v relevantni literaturi. Poleg tega naj se opravi tudi primerjava učnih načrtov in učbenikov za slovenščino z učnimi načrti in učbeniki za ostale tuje jezike*«;
- v delu *Slovenščina v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu* so pri četrtem cilju (*Sprotno spremljanje jezikovnopoličnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu*) kot aktivnosti predvidene naslednje raziskave:

- *»Raziskava o javni rabi slovenščine v zamejstvu, zlasti o vsakdanjem sporazumevanju po posameznih področjih, Raziskava o delovanju in učinkovitosti delujočih izobraževalnih sistemov, ki ponujajo pouk slovenskega jezika in učenja v slovenskem jeziku, Raziskava o jezikovnem znanju, jezikovnih rabah in stališčih do slovenskega jezika v slovenskem zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu«.*

8. Predlagatelj tem: Ministrstvo za okolje in prostor

Sofinancer: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (pri temi 8.3.1)

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Namen oblikovanja CRP (za okolje in prostor):

Namen predlaganih ciljnih raziskovalnih projektov je ohranjanje in učinkovito upravljanje z naravnimi in prostorskimi viri ter izboljšanje usposobljenosti za trajnostni urbani razvoj.

Težišče 8: Okolje in prostor

Cilj težišča (za okolje in prostor):

- Trajnostno upravljanje z viri in prostorom
- Celovito upravljanje funkcionalnih območij / prostora
- Trajnostni urbani razvoj

Področja javnega interesa, ki definirajo težišče (za okolje in prostor):

- prizadevanje za izboljšanje stanja tal, kot enega od neobnovljivih sestavin okolja,
- ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostna raba njenih sestavin,
- prizadevanje za pošteno in pravično delitev koristi od rabe genskih virov,
- zagotavljanje nadaljevanja ekosistemskih storitev in dostopa do njih,
- varovanje okolja z zagotavljanjem visoke stopnje biološke varnosti.
- Omogočanje trajnostnega in skladnega prostorskega in urbanega razvoja na podlagi prostorskih potencialov

8.1 Tematski sklop: Trajnostno upravljanje z viri varstva okolja in z območji varstva narave

8.1.1. Naslov teme: Preveritev metod določanja standardov kakovosti tal

Cilja:

- na območjih z znano onesnaženostjo (Idrija, Mežica, Celje) ugotoviti povezavo med vsebnostjo onesnaževal v tleh, njihovo dostopnostjo in vsebnostjo v različnih živilih;
- izbrati primerno metodo za določitev standardov kakovosti za različna onesnaževala v tleh, ki bodo zagotovila varno hrano na eni strani in na drugi strani tako kmetijsko pridelavo, ki varno hrano omogoča.

Navedba ciljev, ki jih želimo s predlaganim raziskovalnim projektom doseči:

Namen naloge je na podlagi pregleda obstoječih podatkov različnih inštitucij, ki se nanašajo na povezavo med onesnaženimi tlemi in kmetijskimi pridelki (poljščine, vrtnine, krmne rastline) in živili živalskega izvora (mleko) izbrati in nato preveriti različne metode določanja standardov kakovosti tal. Namen naloge je tudi, da se na podlagi izsledkov raziskave pripravi predlog najprimernejše metode za določanje standardov kakovosti tal v Sloveniji za parametre v tleh, kjer gre za kmetijsko rabo tal, in kjer obstaja tveganje, da se onesnaževala iz tal preko prehranske verige prenesejo v človeka.

Izhodišča:

Izhodišče za izdelavo naloge z naslovom »Preveritev metod določanja standardov kakovosti tal« so ugotovitve, ki izhajajo iz priprave novih predpisov, s katerimi bodo določeni standardi kakovosti stanja tal in spremljanje stanja tal v Sloveniji. Pravna podlaga za pripravo novih predpisov kot tudi zadevne naloge je v Zakonu o varstvu okolja (Uradni list RS, št. (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13), predvsem 23. člen, ki določa, da Vlada določi standarde kakovosti okolja, kamor se uvrščajo tudi tla, in 97. člen, ki določa naloge države v zvezi s spremljanem stanja okolja, torej tudi stanja tal.

Podrobnejša obrazložitev:

Pri analizi praks v zvezi z določanjem standardov kakovosti tal v drugih evropskih državah, ki so bile proučene v sklopu izdelave strokovnih podlag za nove predpise, s katerimi bodo v bodoče urejeni standardi kakovosti tal in spremljanje stanja tal v Sloveniji, in v primerjavi z uporabljenimi metodami določanja standardov kakovosti tal v Sloveniji, so se pokazale velike razlike, tako v naboru parametrov kot tudi v metodah določanja standardov kakovosti. Predvsem pri standardih kakovosti za posamezne parametre v tleh, kjer gre za kmetijsko rabo tal, in kjer obstaja tveganje, da se onesnaževala iz tal preko prehranske verige prenesejo v človeka, se je pojavila dilema ali upoštevati skupno vrednost onesnaževala v tleh z uporabo metode z ekstrakcija z zlatotopko, ali eno od metod za določanje dostopne frakcije onesnaževal v tleh, npr. amonitrat. Znano je namreč, da na sprejem snovi v rastline poleg vrste onesnaževala in njegove koncentracije, vplivajo tudi lastnosti tal in vrsta rastline. Pri tem za slovenske razmere zaradi specifičnih lastnosti tal ni mogoče preprosto privzeti vrednosti iz tujine, temveč je treba v Sloveniji različne metode določanja standardov kakovosti preveriti in jih šele nato prevzeti v predpis.

Varnost in kakovost pridelane hrane je odvisna od kakovosti tal, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti območjem z zaznano povečano vsebnostjo onesnaževal v tleh (Idrija, Mežica, Celje). Določene snovi, predvsem nekateri elementi (npr. kadmij, svinec, baker, živo srebro, arzen), so v tleh prisotni zaradi procesov nastanka tal in izvirajo predvsem iz matične podlage, velikokrat pa je povečana koncentracija določenih snovi oziroma elementov v tleh posledica človekovih aktivnosti. Iz podatkov o vsebnosti onesnaževal v tleh lahko sicer sklepamo na koncentracije teh snovi v rastlinah, vendar podatek o skupni vsebnosti onesnaževal v tleh ne daje vedno zadovoljive oziroma zanesljive ocene njenega vnosa v prehransko verigo.

Na sprejem in akumulacijo elementov v rastline ter posledično v živali in ljudi vpliva veliko parametrov: lastnosti tal (npr. pH, delež organske snovi, tekstura), vrsta rastline ter koncentracija in dostopnost posameznega elementa. Zato je treba najprej testirati več metod za ugotavljanje rastlinam dostopnih oblik onesnaževal, preveriti katera metoda je najbolj primerna za tla v Sloveniji in hkrati, če je primerna za nabor onesnaževal, ki so v Sloveniji najbolj pogosta (npr. kadmij, svinec, živo srebro). Na podlagi izsledkov raziskave bo pripravljen predlog za prenos najprimernejše metode v ustrezno nacionalno zakonodajo. S standardi kakovosti tal na področju onesnaževanja tal je treba namreč zagotoviti pridelavo zdrave hrane, pri čemer je treba izhajati iz preverjenih povezav med vsebnostjo onesnaževal v tleh in vsebnostjo v kmetijskih rastlinah ter pri tem upoštevati specifične lastnosti slovenskih tal.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev.

Okvirna sredstva projekta: 60.000,00 EUR

(50 % Ministrstvo za okolje in prostor, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

Helena Matoz, tel.: 478-7382; e-mail: helena.matoz@gov.si

8.1.2 Naslov teme: Pregled stanja in ocena rabe genskih virov v Sloveniji in predlog ureditve področja dostopa do genskih virov

Cilji:

- pregled stanja na področju rabe genskih virov v Sloveniji, tako pri njihovem pridobivanju iz narave »*in situ*«, kakor tudi genskih virov »*ex situ*« ki so shranjeni v zbirkah (genskih bankah);
- popis zbirk genskih virov v Sloveniji in ocena obsega rabe genskih virov iz zbirk;
- ocena interesa domačih in tujih raziskovalcev ter industrije po genskih virih iz Slovenije;

- izvedba posveta o smotrnosti zakonske ureditve dostopa do genskih virov in izdelava predloga ureditve;
- priprava napotkov za ravnanja ob odvzemu genskega materiala in nadzoru genskih bank ter za izpolnjevanje obveznosti uporabnikov genskih virov.

Navedba ciljev, ki jih želimo s predlaganim raziskovalnim projektom doseči:

S predlaganim raziskovalnim projektom želimo pridobiti pregled stanja na področju rabe genskih virov v Sloveniji, tako pri njihovem pridobivanju iz narave »*in situ*«, kakor tudi genskih virov »*ex situ*« ki so shranjeni v zbirkah (genskih bankah). Rezultati analize bodo služili kot podlaga za odločitev o tem ali je treba v Sloveniji zakonsko urediti področje dostopa do genskih virov ter posledično izvajati drugi steber Nagojskega protokola h Konvenciji o biološki raznovrstnosti. Rezultat projekta naj bi prispeval k ureditvi tega področja (pristojnosti organov, registracija genskih bank, izvajanje nadzora ipd.).

S predlaganim raziskovalnim projektom želimo zagotoviti skladnost slovenske zakonodaje z zakonodajo EU na področju rabe genskih virov ter prispevati k izvajanju globalnega strateškega načrta za biotsko raznovrstnost 2010 – 2020 in EU strategije za biodiverzitetu do 2020.

Podrobnejša obrazložitev:

Slovenija je Konvencijo o biološki raznovrstnosti (KBR) ratificirala leta 1996. Nagojski protokol h KBR, ki globalno ureja dostop do genskih virov in delitev koristi od njihove uporabe je začel veljati leta 2014. Slovenija je Protokol podpisala leta 2011, ni pa ga še ratificirala. Evropska unija je pogodbenica Nagojskega protokola, zato sta Evropski parlament in Svet sprejela *Uredbo o ukrepih za izpolnjevanje obveznosti uporabnikov iz Nagojskega protokola o dostopu do genskih virov ter poštenu in pravični delitvi koristi, ki izhajajo iz njihove uporabe*. Ta uredba enotno ureja področje izpolnjevanja obveznosti uporabnikov genskih virov v vseh državah članicah EU. Namen ureditve področja v Uniji je zagotoviti skladnost z Nagojskim protokolom ter usklajeno delovanje vseh držav članic na področju izpolnjevanja obveznosti uporabnikov genskih virov. Na področju dostopa do genskih virov pa imajo držav članice diskrecijsko pravico da to uredijo če želijo.

Genske vire uporabljajo predvsem akademski in drugi raziskovalci ter podjetja iz različnih sektorjev (npr. v kmetijstvu, prehranski industriji, gozdarstvu, farmaciji, medicini, kozmetični industriji, biotehnologiji itd.). Ker področje urejanja, ki ga predpisuje *Uredba (EU) št. 511/2014* presega kompetence MOP, je Vlada RS Vlada Republike Slovenije na 63. redni seji dne 13. 11. 2015 ustanovila medresorsko delovno skupino za njeno izvajanje.

Za odločitev o tem, ali je v Sloveniji ureditev dostopa do genskih virov potrebna in smiselna je treba predhodno opraviti temeljito analizo stanja rabe genskih virov ter njihove hrambe v genskih bankah. Če se bo Slovenija odločila področje dodatno urediti to obstaja zakonska podlaga v Zakonu o ohranjanju narave. Podzakonski predpisi morajo nato urediti obvezo pridobivanja predhodnega soglasja in pogodbe za rabo genskih virov (minimalna vsebina je definirana v Nagojskem protokolu) ter vodenje uradnih evidenc o zaprosenih in izdanih predhodnih soglasjih ter vseh oblikah odvzema genskih virov iz narave.

Pričakovani rezultati glede na cilje, učinki projekta:

Od izvajalca projekta pričakujemo, da bo opravil popis zbirk genskih virov v Sloveniji po posameznih področjih njihove rabe (kmetijstvo in prehrana, gozdarstvo, farmacija in medicina, raziskave, biotehnologija, gojenje živali in rastlin idr.). Treba je tudi ugotoviti strukturo genskih bank v Sloveniji (npr. zasebne, javne) ter kakšen je letni obseg izmenjave in/ali rabe genskih virov iz teh zbirk, ki zapadejo pod določila *Uredbe (EU) št. 511/2014*. Pričakujemo tudi, da bo projekt pokazal kolikšen je interes domačih in tujih raziskovalcev ter industrije po genskih virih iz Slovenije (npr. endemične ter redke živalske in rastlinske vrste, glive, mikroorganizmi). Naloga izvajalca bo pridobiti podatke iz domače in tuje literature ter z vprašalniki, intervjuji in obiski zbirk genskega materiala ter raziskovalnih ustanov. Na podlagi

zbranih podatkov in njihove analize kot glavni rezultat projekta pričakujemo popis zbirk genskega materiala ter informacijo o obsegu in vrstah rabe genskih virov v Sloveniji. Rezultat projekta obsega tudi predlog ureditve področja dostopa do genskih virov (npr. ravnanja ob odvzemu genskega materiala »in situ« ter »ex situ«, napotke za nadzor genskih bank in izvajanja obveznosti uporabnikov genskih virov, oceno administrativnih postopkov ter bremena za uporabnike, osnutek načrta informiranja uporabnikov).

Rezultati projekta bodo ključnega pomena za delo Medresorske delovne skupine pri zagotavljanju skladnosti s pravnim redom Evropske unije na področju ravnanja z genskimi viri.

Okvirno trajanje projekta: 18 mesecev

Okvirna sredstva projekta: 30.000,00 EUR

(50 % Ministrstvo za okolje in prostor, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo sta kontaktne osebi:

Robert Bolješić, tel.: 478-7478; e-mail: robert.boljesic@gov.si,

Branka Tavzes, tel.: 478-7397; e-mail: branka.tavzes@gov.si

8.1.3 Naslov teme: In situ imobilizacija onesnaženih zemljin z uporabo naprednih nanotehnologij in njihova predelava v ekološko neoporečna urbana tla

Cilji:

- celovita karakterizacija izbranih onesnaženih področij, povzročenih zaradi industrijske dejavnosti ali rudarjenja;
- priprava učinkovitih in trajnostnih postopkov remediacije z vključitvijo nanotehnologije,
- pilotna izvedba na izbranih lokacijah;
- analiza življenjskega cikla (LCA) za predlagane postopke;
- pripraviti pogoje za izboljšanje stanja tal na izbrani lokaciji onesnažene zemljine.

Izhodišča in namen

V Sloveniji so evidentirane številne lokacije, kjer so tla onesnažena in predstavljajo potencialen vir emisij strupenih snovi v okolje in s tem ogrožanja zdravja ljudi in drugih živih bitij. Vrsta onesnaženja in koncentracija sta neposredno povezana z dejavnostmi, ki so se na mestu onesnaženja izvajale, največja onesnaženja so posledica industrijskih aktivnosti in rudarjenja. Ocenjeno je, da je v Sloveniji v okolici večjih rudnikov in topilnic s koncentracijami težkih kovin, ki so nad dovoljeno mejo, onesnaženo okoli 80 km² ozemlja. Največje takšno območje je področje stare cinkarne v Celju, kjer je po ocenah približno 3 milijone ton zemljine, onesnažene s težkimi kovinami, zlati cinkom, kadmijem, svincem, prisoten je tudi katran.

Takšne zemljine dobijo pri morebitnih posegih v tla po nacionalni zakonodaji status nevarnega ali nenevarnega odpadka, odvisno od obsega onesnaženosti. Za obdelavo odpadka sta na razpolago dve legalni alternativni, prva je odvoz v tujino na ustrezno odlagališče (v primeru nevarnega odpadka) ali na komunalna odlagališča (v primeru nenevarnega odpadka), druga je predelava na mestu samem v gradbeni proizvod, ki predstavlja urbana remediirana tla, v katerih so težke kovine trajno imobilizirane, in predana nazaj v uporabo lokalni skupnosti za nadaljnjo uporabo. Ta pristop ima več prednosti: materiala se ne transportira, s tem ni onesnaževanja okolja in porabe energije, zmanjša se odlaganje na deponijah, ohranijo se naravne surovine, ki bi v primeru odvoza onesnažene zemljine morale to nadomestiti.

Namen projekta je razviti in-situ okoljsko, tehnično in ekonomsko sprejemljivo metodo remediacije zemljin, onesnaženih s težkimi kovinami, ki bo validirana tako na laboratorijskem nivoju kot tudi v praksi, na terenskem polju.

Za imobilizacijo bodo uporabljeni različni aditivi iz recikliranih odpadkov (predvsem hidravlični in pucolanski pepeli) in nanodelci ničvalentnega železa. Nanodelci ničvalentnega

železa zaradi visoke reaktivnosti in velike sposobnosti hitre oksidacije železa, namreč veljajo kot učinkovito remediacjsko sredstvo za zemljine in vode.

Navedba ciljev, ki jih želimo s predlaganim raziskovalnim projektom doseči:

Cilji projekta so celovita karakterizacija izbranih onesnaženih področij, povzročenih zaradi industrijske dejavnosti ali rudarjenja, priprava učinkovitih in trajnostnih postopkov remediacije z vključitvijo nanotehnologije, pilotna izvedba na izbranih lokacijah, analiza življenjskega cikla (LCA) za predlagane postopke.

Konkretni cilj projekta je pripraviti pogoje za izboljšanje stanja tal na izbrani lokaciji onesnažene zemljine, torej optimalni način remediacije, ki bo osnova za pripravo izvedbenega projekta za realno izvedbo. Na lokaciji bo izvedeno tudi testno polje v obliki geotehničnega nasipa z lizimetrom, na katerem se bo skozi trajanje projekta spremljalo stanje neoporečnosti izcedne vode iz lizimetra, postavljenega v nasipu.

Podrobnejša obrazložitev:

1. Evalvacija morebitnih dosedanjih raziskav na izbranem področju, in poizvedba dodatnih raziskav za pridobitev informacij o geoloških in hidrogeoloških razmerah.
2. Vzorčenje zemljine in njena karakterizacija, z namenom pridobiti celovito sliko sestave in onesnaženosti področja.
3. Preliminarni laboratorijski remediacijski poskusi (izbira ustrezne kombinacije aditivov in nanodelcev ničvalentnega železa) in geomehanski preskusi.
4. Izgradnja poskusnega nasipa in lizimetra na izbrani lokaciji, validacija laboratorijskih rezultatov.
5. Ugotavljanje dolgoročne stabilnosti remediirane zemljine v zunanjih pogojih.
6. Kvantifikacija vplivov na okolje v življenjskem ciklu in stroškovna analiza.

Pričakovani rezultati glede na cilje, učinki projekta:

Validiran postopek za sanacijo izbrane lokacije onesnažene zemljine onesnažene s težkimi kovinami in sicer na takšen način, da se remediirana zemljina na isti lokaciji uporabi kot kakovosten inženirski nasip, ki bo kemijsko dolgoročno inerten.

Opredeljeni bodo pravilni tehnični postopki za predelavo in vgradnjo ter način kontrole teh postopkov.

Izveden bo poskusni nasip z lizimetrom za dolgoročno spremljanje učinka imobilizacije.

Ekstrapolacija rezultatov, protokolov in metodologije bo možna tudi za druga onesnažena področja.

Postopki bodo javno objavljeni, kar bo koristilo gospodarskim subjektom, ki so potencialno zainteresirani in usposobljeni za izvedbo remediacije.

Remediirano področje ne bo več vir onesnaževanja okolja in živih bitij, s čemer se bo pomembno izboljšala njihova kakovost življenja.

Remediacija in situ in uporaba imobilizacijskih aditivov lokalnega izvora pomeni velik prihranek zaradi minimalnega transporta (ker ne bo odvoza na odlagališče nevarnih odpadkov bo manj hrupa, manj emisij finih delcev, manj poškodb in propadanja cest, manjša poraba energije), boljše izkoriščenosti lokalnih surovin in s tem manjše porabe naravnih surovin. Omenjena dejstva pomenijo tudi nižji ogljični odtis.

S tega stališča projekt prispeva k vzpostavitvi nove industrijske gospodarske panoge – obdelave odpadkov, ki lahko postane nova samostojna gospodarska veja z možnostjo pridobitve novih delovnih mest.

Raziskava bo injicirala zavedanje odgovornih subjektov o možnostih učinkovite, in-situ remediacije onesnaženih področij s ceneniimi, lokalno proizvedenimi aditivi in s standardno gradbeniško tehnologijo. To bo posredni učinek projekta za družbo.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirna sredstva projekta: 75.000,00 EUR

(50 % Ministrstvo za okolje in prostor, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
mag. Bernarda Podlipnik, tel.: 478-7497; e-mail: bernarda.podlipnik@gov.si.

8.1.4. Naslov teme: Novi izzivi varovanja okolja in zdravja ljudi na področju sintezne biologije in sodobne biotehnologije v okviru GSO zakonodaje

Cilji:

- pridobiti pregled uporabnosti obstoječe ocene tveganja za okolje in zdravje ljudi (OTO) v okviru zakonodaje na področju GSO glede produktov novih tehnik sodobne biotehnologije in sintezne biologije;
- ugotoviti potrebne dopolnitve obstoječe ocene tveganja za okolje in zdravje ljudi (OTO) v okviru zakonodaje na področju GSO glede produktov novih tehnik sodobne biotehnologije in sintezne biologije;
- ugotoviti možne družbeno-ekonomske vplive novih tehnik sodobne biotehnologije in sintezne biologije.

Navedba ciljev, ki jih želimo s predlaganim raziskovalnim projektom doseči:

S predlaganim raziskovalnim projektom želimo pridobiti pregled uporabnosti in potrebne dopolnitve obstoječe ocene tveganja za okolje in zdravje ljudi (OTO) v okviru zakonodaje na področju gensko spremenjenih organizmov (GSO) glede zagotavljanja visoke stopnje biološke varnosti in možnih družbeno-ekonomskih vplivov zaradi potencialno novih organizmov in produktov sintezne biologije in tudi sodobne biotehnologije. Rezultati projekta bodo služili kot podlaga za odločitve glede potrebnih prilagoditev obstoječe ali »*ad novum*«
vzpostavitev ocene tveganja za okolje in zdravje ljudi, potrebnih monitoringov kot tudi vrednotenju pričakovanih možnih družbeno-ekonomskih vplivov. S predlaganim raziskovalnim projektom želimo še naprej zagotavljati visok nivo biološke varnosti in skladnost slovenske zakonodaje z zakonodajo EU, Kartagenskim protokolom in Konvencijo o biološki raznovrstnosti ter njihovimi strateškimi načrti za obdobje 2010 – 2020.

Podrobnejša obrazložitev:

Slovenija je Konvencijo o biološki raznovrstnosti (KBR) ratificirala leta 1996. Leta 2002 je ratificirala Kartagenski protokola o biološki varnosti h Konvenciji o biološki raznovrstnosti (KPB) ter leta 2014 še Dopolnilni protokola iz Nagoje in Kuala Lumpurja o odgovornosti in nadomestilih h Kartagenskemu protokolu o biološki varnosti. Ni pa še ratificirala Nagojski protokol, ki ureja dostop do genskih virov in delitev koristi od njegove uporabe. Vse te mednarodne pogodbe vzpostavljajo določene instrumente, ki zahtevajo vrednotenje vpliva sodobne biotehnologije kot tudi novih tehnologij na biološko raznovrstnost njeno trajnostno rabo in pravičen dostop ter izrabo genskih virov. Ustrezna zakonodaja na EU nivoju implementira zahteve Konvencije in njenih pripadajočih Protokolov. Zahteve KPB in EU zakonodaje so na nivoju Slovenije implementirane v Zakonu o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi, katerega osrednji del je ocena tveganja za okolje in zdravje ljudi. Ne glede na to, da je zagotavljanje in ustvarjanje konkurenčnosti v bioekonomiji vezano na inovativnost ter razvijanje in ustvarjanje novih produktov tudi s pomočjo sodobne biotehnologije in sintezne biologije morajo vsi ti produkti poleg ostalih meril zagotavljati tudi visoko stopnjo biološke varnosti, ki vključuje varovanje zdravja ljudi, biodiverzitete in okolja ter trajnostno rabo virov. V Sloveniji je področje sintezne biologije v porastu, saj so slovenski udeleženci na pomembnih mednarodnih tekmovanjih s področja sintezne biologije (international Genetically Engineered Machine (iGEM)) dokazali, da je to področje enako kot sodobna biotehnologija, z velikim potencialom zagotavljanja in povečevanja konkurenčnosti (npr. sintezna biologija se že uporablja v procesih proizvodnje biogoriv in na področju medicine v proizvodnji artemizina). Zaradi nastajanja novih organizmov in produktov je treba ovrednotiti in dopolniti obstoječe sisteme in pristope k oceni tveganja za okolje in zdravje ljudi, potrebe po monitoringu kot tudi vrednotenju pričakovanih možnih družbeno-ekonomskih vplivov z vzpostavitvijo potrebnih kriterijev.

Pričakovani rezultati glede na cilje, učinki projekta:

Od izvajalca pričakujemo, da bo pregledal uporabnost obstoječih pristopov OTO ter predlagal potrebne dopolnitve ali »ad novum« vzpostavitev OTO ter način in potrebo glede monitoringa zaradi zagotavljanja visoke stopnje biološke varnosti. Zaradi nastajanja novih organizmov in produktov sodobne biotehnologije in sintezne biologije se od izvajalca pričakuje tudi, da bo ovrednotil možne družbeno-ekonomske vplive. Rezultati projekta bodo ključnega pomena pri odločitvah glede potrebnih prilagoditev in dopolnitev obstoječega sistema biološke varnosti.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirna sredstva projekta: 32.500,00 EUR

(50 % Ministrstvo za okolje in prostor, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Martin Batič, tel.: 478-7402; e-mail: martin.batic@gov.si

8.2 Tematski sklop: Trajnostni urbani razvoj

8.2.1 Naslov teme: Analiza možnosti za izvajanje urbanih projektov z uporabo javno zasebnega partnerstva

Cilji:

- opredeliti tip urbanih projektov, ki so primerni za javno zasebno partnerstvo;
- izboljšati upravljalno zmogljivost občin za pripravo in vodenje projektov javno zasebnega partnerstva v sklopu urbanih projektov;
- vzpostaviti podlago za izboljšanje prakse na osnovi analize uspešnih in neizvedenih projektov;
- izdelati priporočila za lokalne skupnosti na podlagi slabe in dobre prakse pri izvajanju projektov javno zasebnega partnerstva.

Navedba ciljev, ki jih želimo s predlaganim raziskovalnim projektom doseči:

Z ukrepi kohezijske politike 2014-2020 za izboljšanje urbanega okolja, oživitve mest in sanacijo degradiranih območij se mesta spodbujajo k ponovni aktivaciji opuščanih in premalo izkoriščenih površin in stavb v mestih in mestnih območjih ter k izboljšanju kakovosti javnih površin. Na ta način se ustvarja pogoje za razvoj gospodarskih in družbenih dejavnosti ter večjo privlačnost urbanega okolja za delo in bivanje.

Mestne občine so s trajnostnimi urbanih strategijami začrtale razvojne cilje razvoja mest in opredelile prioriteta področja vlaganja v prihodnjem obdobju. Strategije sicer ne vsebujejo akcijskega načrta izvedbe posameznih projektov z razrezom finančnih virov, zaradi česar ni jasno kolikšen obseg projektov so MO sposobne izpeljati z razpoložljivimi viri. Slednje pa je vidno iz Analize možnosti uporabe finančnih instrumentov v RS (Pwc), ki navaja, da v mestih prihaja do finančne vrzeli, kar pomeni, da je povpraševanje po finančnih virih znatno višje od razpoložljivih sredstev. Slednje terja iskanje dopolnilnih virov pri zasebnih partnerjih.

Skladno z izsledki Analize bi bil cilj raziskovalne naloge zbrati podatke o tem, kakšen tip projektov v urbanem okolju ima potenciala za izvedbo v okviru javno zasebnega partnerstva, ugotoviti ali lokalne skupnosti glede na notranjo upravno zmogljivost spodbujajo tovrstne projekte in so jih sposobne obvladovati z vidika postopkov JZP ter pripraviti pregled projektov, ki so pripravljeni za izvedbo po načelih JZP. Poleg tega bi bilo treba vzpostaviti podatkovno bazo že izvedenih projektov in jih primerjati z neuspešnimi poizkusi ter ugotoviti glavne ovire ter hkrati dobre prakse za izvedbo JZP na lokalni ravni.

Izsledki raziskovalne naloge bodo pomagali razumeti potrebe po sredstvih na lokalni ravni in bodo predstavljali podlago za zagotavljanje virov financiranja za urbane projekte. Nepovratna sredstva evropske kohezijske politike, ki so v preteklih finančnih obdobjih predstavljala pomemben vir za financiranje projektov na ravni občin bodo namreč v prihodnje zamenjali povratni viri v obliki finančnih instrumentov, ki bodo predvsem namenjeni spodbudam za večjo soudeležbo zasebnega kapitala v investicijah.

Okvirno trajanje projekta/projektov: 12 mesecev
Okvirna sredstva projekta/projektov: 100.000,00 EUR
(50 % Ministrstvo za okolje in prostor, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Rok Klemenčič, 01/478-7024, e-mail: rok.klemencic@gov.si

8.3 Tematski sklop: Celovito upravljanje območij / prostora

Tema 8.3.1: Model povezovanja prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni

Cilji:

- oblikovanje nabora vsebin, ki so regionalnega/medobčinskega pomena;
- integracije prostorskih vsebin in regionalnega razvojnega programiranja;
- oblikovanje modela upravljanja na regionalni/medobčinski ravni;
- preveritev predlaganega modela na izbranih regijskih projektih v sodelovanju RRA GIZ.

Navedba ciljev, ki jih želimo s predlaganim raziskovalnim projektom doseči:

Izhodišča

Ključna potreba za vsa razvojna načrtovanja je prostor in iz njega izhajajoči oziroma nanj vezani prostorski potenciali. Izhodišča za oblikovanje projektov za spodbujanje skladnega regionalnega in trajnostnega prostorskega razvoja so prostorski potenciali, ki jih oblikujejo specifične kombinacije gospodarskih, družbenih in okoljskih značilnosti v urbanem in ruralnem prostoru.

Evropska unija pri porabi javnega denarja daje prednost integriranim razvojnim projektom, ki morajo izkazovati usklajene gospodarske, socialne in okoljske potrebe v konkretnem prostoru. Pri ocenjevanju integriranih razvojnih projektov se upošteva endogene potenciale regij, urbanih in podeželskih območij, ipd., zato je v bodoče potrebna priprava takih razvojnih programov, ki bodo utemeljevali ključne potrebe razvojne regije in občin z integracijo različnih vsebinskih področij.

Tako imenovani celovit pristop na območje (placebased) je možen le ob ustrezni povezavi prostorskega načrtovanja z razvojnim načrtovanjem na regionalni ravni, ki podprt z dobrim sodelovanjem deležnikov in administrativnih ravni omogoča razvoj, ki je tudi prostorsko racionalen, usklajen in omogoča doseganje razvojnih sinergij in prebojev.

Regionalna raven kot vmesna raven med lokalno in državno lahko na optimalen način poveže lokalne potrebe z državnimi usmeritvami s strateškim in celovitim pristopom na območje. Za tak pristop vzpostavitev regij kot administrativne ravni ni pogoj, temveč so možne tudi druge, dogovorne oblike povezovanja in upravljanja na regionalni ravni. Ta partnerstva so deloma že vzpostavljena v okviru skladnega regionalnega razvoja in medobčinskega sodelovanja, smiselno pa jih je razširiti in oblikovati v splošen pristop.

Namen predlaganega raziskovalnega projekta je pridobiti model povezovanja na regionalni ravni, ki temelji na celovitem strateškem pristopu na posamezno razvojno območje, upoštevajoč t.i. "horizontalno regionalno politiko" (usklajevanje specifičnih ciljev posameznih regij znotraj ciljev resornih politik). Novi model povezovanja na regionalni ravni bo podprl doseganje sinergijskih učinkov s pripravo integralnih projektov, s tem pa k večji učinkovitosti

pri izvajanju trajnostnega razvoja. Model bo tudi podlaga za celovitejši pristop v okviru nove finančne perspektive 2020 - 2027.

Pričakovani rezultati:

a. Oblikovanje nabora vsebin, ki so regionalnega/medobčinskega pomena ob upoštevanju obstoječih pristojnosti občin in države:

- pogoji oziroma kriteriji, ko je medobčinsko sodelovanje in povezovanje v procesu razvojnega načrtovanja nujno, za doseganje večje prostorske učinkovitosti, racionalnosti, optimalnejšo porabo javnega denarja, ipd.
- nabor nalog, ki naj se prednostno izvajajo na regionalni/medobčinski ravni, vključno z naborem vsebin, ki zahtevajo prostorsko načrtovanje na regionalni ravni.

b. Predlog integracije prostorskih vsebin v proces regionalnega razvojnega programiranja oziroma predlog izboljšav regionalnega razvojnega programa in dogovora za razvoj regij na način:

- da so integrirani in konkretizirani razvojni cilji vseh državnih resorjev ter podane usmeritve za razvojno načrtovanje občin na območju razvojne regije z upoštevanjem prostorskih vidikov razvoja na regionalni ravni;
- da postane podlaga za oblikovanje razvojnih projektov na regionalni in občinski ravni ter izhodišče za določanje razvojnih prioritet na državni, regionalni in občinski ravni.

c. Predlog modela upravljanja za bolj učinkovit razvojno načrtovanje na regionalni/medobčinski ravni, brez poseganja v obstoječo delitev pristojnosti občin in države, ki vključuje:

- analizo veljavnega sistema upravljanja na nivoju regije in zakonsko uveljavljenih oblik medobčinskega sodelovanja ter dosedanje dobre izkušnje;
- opis predlaganega/predlaganih modelov upravljanja na regionalni ravni (načini povezovanja vseh deležnikov) ter predlog povezav za vodenje prostorskega in razvojnega načrtovanja;
- preveritev predlaganih rešitev raziskovalnega projekta s pilotnimi projekti v sodelovanju z Gospodarskim interesnim združenjem regionalnih razvojnih agencij na izbranih regijskih projektih.

d. Dopolnitev predlaganega modela upravljanja na podlagi preveritve na izbranih regijskih projektih.

Učinki

Raziskava predstavlja strokovno podporo za dopolnitev zakonodaje na področju prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni ter povezovanje na lokalni ravni.

Okvirno trajanje projekta/projektov: 18 mesecev (izvajanje v 2016 in 2017).

Okvirna sredstva projekta/projektov: 80.000,00 EUR (v celoti)

(25 % Ministrstvo za okolje in prostor, 25% Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo sta kontaktni osebi:

Valentina Lavrenčič, tel.: 01/478-7019; e-mail: valentina.lavrencic@gov.si

Ines Lupše, tel.: 01/478-7026; e-mail: ines.lupse@gov.si

8.3.2 Tema: Oblikovanje procesa pomorskega prostorskega načrtovanja

Cilji:

- oblikovanje predloga procesa pomorskega prostorskega načrtovanja;
- oblikovanje predloga postopka priprave pomorskega prostorskega načrta;
- oblikovanje predloga vsebine in oblike pomorskega prostorskega načrta;
- oblikovanje predloga spremljanja izvajanja pomorskega prostorskega načrta;
- preveritev predlaganega procesa pomorskega prostorskega načrtovanja in postopka priprave pomorskega prostorskega načrta na testnem primeru.

Izhodišča

Na osnovi Direktive 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje (v nadaljnjem besedilu: direktiva PPN), sprejete 23. julij 2014 mora država članica, ki ima morje, vzpostaviti postopek pomorskega prostorskega načrtovanja ter pripraviti in sprejeti pomorski prostorski načrt za slovenski del jadranskega morja (v nadaljnjem besedilu: PPN) ter ga do marca 2021 posredovati Evropski komisiji. Namen pomorskega prostorskega načrtovanja je spodbujati trajnostno rast pomorskih gospodarstev, trajnostni razvoj morskih območij in trajnostno rabo morskih virov. Implementacija Direktive PPN in priprava PPN pomenita uveljavljanje celostnega pristopa k načrtovanju in upravljanju morja. V skladu z 8. členom Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju Barcelonske konvencije (Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean, v nadaljnjem besedilu: Protokol ICZM) mora država pogodbenica vzpostaviti območje obalnega pasu kot poseben upravljavski pas. Skladno s 4. členom Zakona o ratifikaciji Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (Uradni list RS, št. 84/2009) za izvajanje Protokola ICZM skrbi Ministrstvo za okolje in prostor.

Navedba ciljev, ki jih želimo s predlaganim raziskovalnim projektom doseči:

Namen:

Namen naloge je oblikovanje procesa pomorskega prostorskega načrtovanja na način, da odraža celostni pristop k načrtovanju in upravljanju morja skladno z zahtevami Direktive PPN. Proces pomorskega prostorskega načrtovanja se predvidi način sodelovanja in iskanja optimalnih rešitev oziroma usklajevanja rešitev, v katerem:

- so upoštevane obstoječe in prihodnje dejavnosti in rabe na morju ter njihovi učinki na okolje in naravne vire,
- so usklajene rabe morja za raznovrstne namene, kot so rabe na področju energije (npr. obrati za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, raziskovanje in izkoriščanje nafte in plina), pomorskega prometa, ribištva in akvakulture, pridobivanja surovin, varstva okolja (npr. ohranjanje eko sistemov in biotske raznovrstnosti) vključno z dejavnostmi, ki večajo odpornost na učinke podnebnih sprememb na področju turizma, podvodne kulturne dediščine ter urbanega razvoja,
- so zajeti vsi segmenti, ki so pri planiranju pomembni: socialni, ekonomski, okoljski in prostorski vidik, z namenom, da se podpre trajnosti razvoj in rast v pomorskem sektorju:
- je upoštevanje medsebojno vplivanje morja in kopnega.

V okviru procesa pomorskega prostorskega načrtovanja se predvidi tudi postopek priprave pomorskega prostorskega načrta, ki:

- zagotovi/predvidi usklajenost iz načrtovanja izhajajočega načrta z drugim procesi, kot je celostno upravljanje obalnih območij ali druge formalne ali dogovorne oblike upravljanja z morjem,
- zagotovi vključenost vseh relevantnih deležnikov,
- organizira uporabo najboljših razpoložljivih podatkov,
- vključi/zagotovi čezmejno sodelovanje/posvetovanje z državami članicami o predlogih PPN,
- omogoči sodelovanje s tretjimi državami v sklopu priprave PPN.

Pričakovani rezultati:

a.) Predlog procesa pomorskega prostorskega načrtovanja in postopka priprave PPN v katerem bosta zagotovljena sodelovanje in usklajevanje pri odločanju ter koordinacija med različnimi administrativni ravni in med različnimi sektorji, med deležniki iz gospodarstva in civilne družbe na nacionalni ravni ter na ravni sodelovanja s sosednjimi državami članicami in sosednjimi tretjimi državami.

b.) Predlog vsebine in oblike PPN, ki vključuje:

- elemente vsebine PPN in prikaza teh vsebin:

- način zajemanja in predstavitve prostorskih potencialov za razvoj dejavnosti in rab na morju
- prikaz ugotavljanja in uskladitev morebitnih konfliktov med evidentiranimi obstoječimi in načrtovanimi dejavnostmi in rabami na morju

c.) Predlog načina spremljanja izvajanja PPN po njegovem sprejemu

d.) Preveritev predlaganega procesa pomorskega prostorskega načrtovanja in postopka priprave pomorskega prostorskega načrta na testnem primeru.

Učinki

Raziskava predstavlja strokovno podporo za celovito pripravo prostorskega načrta za območje morja, za vzpostavitev strukture za celovito upravljanje na območju morja ter za morebitno dopolnitev predpisov, ki se nanašajo na aktivnosti na morju.

Okvirno trajanje projekta/projektov: 18 mesecev

Okvirna sredstva projekta/projektov: 40.000,00 EUR

(50 % Ministrstvo za okolje in prostor, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo sta kontaktni osebi:

Valentina Lavrenčič, tel.: 01/478-7019; e-mail: valentina.lavrencic@gov.si

Lenča Humerca-Šolar, tel.:01/478-7032; e-mail: lenca.humerca-solar@gov.si.

9. Predlagatelj tem: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Namen oblikovanja CRP:

- Analizirati in raziskati stanje na področju bralne in pisne zmožnosti učencev in dijakov z evalvacijo in predlogi za dvig bralnih in pisnih zmožnosti otrok za poustvarjalno in ustvarjalno pisanje.
- Namen oblikovanja CRP 2016 je tudi opredelitev, evidentiranje in varovanje trajnostne ter kakovostne arhitekture šolskega prostora, oblikovanje kriterijev za vrednotenje arhitekture ter oblikovanje smernic za varovanje, obnovo, načrtovanje in gradnjo kakovostnih javnih vrtcev in šol.

Težišče 9: Šolski prostor

Cilj težišča:

Konceptualna, pregledna, zgodovinska analiza arhitekturne prakse javnih vrtcev in šol.

9.1 Tematski sklop: Arhitektura javnih vrtcev in šol v Sloveniji

9.1.1 Naslov teme: Analiza stanja na področju arhitekture javnih vrtcev in šol v Sloveniji – evidentiranje, vrednotenje in varovanje primerov kakovostne (trajnostne) arhitekturne prakse

Cilj:

- Konceptualna, pregledna, zgodovinska analiza primerov kakovostne arhitekturne prakse javnih vrtcev in šol. Posebni cilj projekta je tudi ocena obstoječih normativnih podlag: evidentiranje glavnih normativnih ovir za kakovostno arhitekturo vrtcev in šol.

Podrobnejša obrazložitev:

Javni vzgojno-izobraževalni zavodi predstavljajo skoraj polovico javnega stavbnega fonda v državi. Predlagana analiza stanja (delno pregledna, delno kot študija primerov) bo predstavljala pomembno strokovno podlago pri načrtovanju celovite politike na področju javnih vzgojno-izobraževalnih zgradb, ki jo potrebuje tako država kot resorno ministrstvo kot del širših, skupnih, medresorno usklajenih nacionalnih politik: arhitekturne (nosilec: Ministrstvo za kulturo), prostorske (nosilec: Ministrstvo za okolje in prostor), energetske (nosilec: Ministrstvo za infrastrukturo), zdravstvene (nosilec: Ministrstvo za zdravje) idr. politik. Za področje izobraževanja v ožjem smislu bo analiza stanja predstavljala pomembno strokovno izhodišče za posodabljanje obstoječih normativnih predpisov (Pravilnika o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca) in pripravo novih (npr. za področje osnovnih in srednjih šol), skupaj s pripravo najsplošnejših smernic in priporočil za načrtovanje in gradnjo kakovostnih vrtcev in šol, ki bo na področju izobraževanja prvi vsebinski dokument te vrste. Potreba po tovrstnem dokumentu je toliko bolj utemeljena na pragu novega tisočletja, ki v ospredje postavlja redefiniranje znanj in spretnosti, vloge šole, učitelja in učenca, staršev, raziskovanje novih oblik poučevanja in učenja ter posledično tudi inoviranje samega fizičnega učnega okolja. To je tudi čas rekonceptualizacije gospodarske in družbene rasti s pomočjo ti. trajnostne paradigme, ki med drugim v velikem valu prinaša energetske prenovе tudi šolskih stavb. Njihov vpliv na kakovostno arhitekturno zasnovo stavbe pa tudi na kakovost bivanja v šolski stavbi ni vedno ali v celoti pozitiven. Za načrtovano raziskovalno delo – analizo stanja na področju arhitekture vrtcev in šol – je pomembno, 1) da je zasnovano interdisciplinarno (arhitektura, krajinska arhitektura, izobraževanje, zdravstvo, varstvo kulturne dediščine idr.) in 2) da se pri načrtovanju, gradnji in vrednotenju stavbe upošteva tudi glas uporabnika (ravnatelja, vzgojiteljev, učiteljev, otrok in staršev).

Okvirno trajanje projekta: 36 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 60.000,00 EUR
(50% MIZŠ, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s sta kontaktne osebi:
Ksenija Bregar Golobič, tel. 400 5360; e-mail: ksenija.bregar@gov.si
Janja Barši, tel. št.: 478 4674; e-mail: janja.barsi@gov.si.

Težišče 10: Bralna pismenost kot dejavnik kognitivnega razvoja otrok
Cilj težišča:

Analiza stanja bralne in pisne zmožnosti otrok z evalvacijo in predlogi deseminacije rezultatov projekta za dvig bralnih in pisnih zmožnosti, za poustvarjalno in ustvarjalno pisanje.

Področja javnega interesa, ki definirajo težišče:

Javni interes na obeh področjih je izkazan v strateških in drugih pravnih dokumentih.

10.1 Tematski sklop: Izobraževanje, raziskovanje

10.1.1 Naslov teme: RAZVIJANJE BRALNIH IN PISNIH ZMOŽNOSTI

Cilji:

- Komplementarno razvijanje sporazumevalnih zmožnosti sprejemanja (branje) in sporočanja (pisanje);
- Razumevanje literarnosistemskega pristopa in kognitivnega pisnega modela pri književnem pouku po vertikali (vrtec, OŠ, SŠ, matura);
- Razvijanje demokratičnih kompetenc (od egocentrizma k sociocentrizmu pri pisanju, pluralizem interpretacij ipd.);
- Razvijanje kognitivnega modela pisnega procesa (od nanizovalnega k problemskemu modelu);
- Razvijanje kompetenc za šolo prihodnosti (sporazumevanje (branje in pisanje), sociocentrizem in sodelovalnost v družbi temelječi na znanju);
- Razvijanje pisnih zmožnosti šolskih besedilnih vrst (neustvarjalna, polustvarjalna in ustvarjalna besedil);
- Razvijanje pisnih zmožnosti (poznavanje pisnega procesa (pisnih dejavnikov, spomina, faz tvorjenja), načela uspešnega pisanja (poznavanje teme, okoliščine pisanja, besedni jezik in značilnosti pisanja);
- Razvijanje pisnih zmožnosti kot reševanje problemov (angl. *problem solving*) in spremljanje pisnega procesa (angl. *monitoring*);
- Večina svetovne komunikacije v času globalizacije poteka v pisni obliki in sta sporazumevalni zmožnosti branja in pisanja postali temeljni dejavnosti.

Podrobnejša obrazložitev:

Namen je analiza stanja bralne in pisne zmožnosti učencev in dijakov z evalvacijo in predlogi deseminacije rezultatov projekta za dvig bralnih in pisnih zmožnosti. Gre za razvijanje bralnih in pisnih zmožnosti pri pouku književnosti (branje, pisanje). Razvijanje bralnih in pisnih zmožnosti s pripovedovanjem pravljic - pravljčni krožek (angl. *storytelling*, branje, pisanje, pripovedovanje). Razvijanje pisnih zmožnosti (poustvarjalno in ustvarjalno pisanje). Spreminjanje paradigme književnega pouka po vertikali, predvsem v osnovni šoli, od recepcijske k literarno sistemski teoriji. Usklajevanje preizkusov znanja (NPZ) s sistemsko didaktiko književnosti (nova paradigma: poudarek na znanju).

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 30.000,00 EUR
(50% MIZŠ, 50 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Vanda Rode, tel.: 01/400-5236, e-mail: vanda.rode@gov.si

11. Predlagatelj tem in financer : Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Namen oblikovanja CRP:

Raziskava segmentov učinkovitega upravljanja znanstveno-raziskovalnega sistema z vidika vrednotenja raziskovalnega dela, družbenoekonomskih učinkov znanosti in raziskav ter mednarodne vpetosti znanosti

Težišče 11: Učinkovito upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema

Cilj težišča:

Povečanje učinkovitosti delovanja in upravljanja raziskovalnega in inovacijskega sistema (skladno z Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Republike Slovenije do leta 2020), kar bo pripomoglo k izboljšavam sistema in optimizaciji alokacije javnofinančnih sredstev v ta namen.

11.1 Tematski sklop: Vrednotenje družbenoekonomskih učinkov znanosti in raziskav

11.1.1 Naslov teme: Učinkovitost upravljanja znanstveno-raziskovalnega sistema

Cilji projekta sledijo ukrepom Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Republike Slovenije do leta 2020, poglavje 2.: Učinkovito upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema ter ciljem in ukrepom v okviru tega poglavja: (1) Vzpostaviti učinkovit enoten sistem upravljanja raziskovalnega in inovacijskega sistema, ki bo vključeval vse deležnike in (3) Redno vrednotenje učinkovitosti vseh podpornih in izvajalskih institucij.

Projekt mora nasloviti vprašanja učinkovitosti upravljanja z javnimi viri v pogojih omejenih proračunskih sredstev z vidika ovrednotenja družbenoekonomskih učinkov znanosti in raziskav, in sicer tako ekonomskih kot drugih pozitivnih družbenih učinkov. Nadalje naj projekt naslovi tudi na evropski ravni aktualne razprave o razmerju med znanstveno odličnostjo in aplikativnostjo raziskav.

Predmet raziskave je:

1. Deskriptivna analiza družbenoekonomskih učinkov znanosti in raziskav ter metodoloških modelov merjenja učinkovitosti znanosti in raziskav;
2. Komparativna analiza relevantnih nacionalnih modelov vrednotenja družbenoekonomskih učinkov znanosti in raziskav ter identifikacija dobrih praks primerljivih držav;
3. Analiza in vrednotenje učinkovitosti izbranih instrumentov ARRS z vidika družbenoekonomskih učinkov znanosti in raziskav (financiranje raziskovalnih programov, raziskovalnih projektov in mednarodnih raziskav);
4. Analiza in vrednotenje veljavnih kriterijev in kazalnikov v ocenjevalnem postopku ARRS;
5. Predlog izboljšav upravljanja znanstveno-raziskovalnega sistema z vidika instrumentov, kriterijev in kazalnikov ARRS.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev (z vmesnimi poročili in rezultati po 8. in 16. mesecu ter končno poročilo po 24. mesecu)

Okvirni obseg sredstev: 50.000,00 EUR
(100 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Lidija Tičar Padar, tel.: 01/400-5959, e-mail: Lidija.Ticar@arrs.si

11. 2 Tematski sklop: Mednarodna povezanost znanosti

11.2.1 Naslov teme: Mednarodna povezanost in mreženje znanstvenikov iz Republike Slovenije

Podrobnejša obrazložitev:

Cilji projekta sledijo ukrepom Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Republike Slovenije do leta 2020, s poudarkom na poglavju 3.3 Sodelovanje na raziskovalno-razvojnem področju v EU in svetu. Projekt mora natančneje nasloviti mednarodno vpetost znanstvenikov iz Republike Slovenije kot nujnega predpogoja za kakovostno znanost, mednarodno sodelovanje in tudi vračanje domačih znanstvenikov ter prihod tujih znanstvenikov. Posebej mora biti izpostavljena dimenzija t. i. kroženja možganov, kot ga opredeljuje npr. OECD.

Predmet raziskave obsega naslednje dejavnosti, ki posredno predstavljajo tudi posamične cilje:

1. Pregled in ovrednotenje primerov dobrih praks povezovanja znanstvenikov z matičnim okoljem v svetovnem merilu (razmejitev glede na uveljavljeno klasifikacijo držav, kot jo uporablja program Obzorje 2020 z omejitvijo na reprezentančni vzorec, dogovorjen s predlagateljem teme).
2. Modeliranje in oblikovanje repozitorija slovenskih znanstvenikov v tujini z vizualizacijo, ki upošteva časovno razsežnost in nujna načela varovanja osebnih podatkov. Repozitorij mora vzpostaviti čim večjo komplementarnost v smislu dopolnjevanja in uporabe informacij iz obstoječih sistemov, kot sta SICRIS in COBISS.
3. Prikaz primerov uporabe repozitorija kot izhodišča za popularizacijo slovenske znanosti v tujini in hkrati kot sredstva za privabljanje tujih znanstvenikov v Slovenijo.
4. Vzpostavitev podsistema oziroma modela vrednotenja učinkovitosti mednarodnega sodelovanja slovenske znanosti (vključno s predlogom kazalnikov).
5. Pregled in ovrednotenje instrumentov Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije z vidika mednarodne povezanosti ter predlogi sprememb obstoječih instrumentov.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev (z vmesnimi poročili in rezultati po 8. in 16. mesecu ter končno poročilo po 24. mesecu)

Okvirni obseg sredstev: 50.000,00 EUR
(100 % ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
dr. Lidija Tičar Padar, tel.: 01/400-5959, e-mail: Lidija.Ticar@arrs.si

Številka: 012-2/2016-6

Datum: 22. 4. 2016